

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโคกพัฒนา ตำบลหนองไข่น้ำ
อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

นางสาวศิรินารถ ปล้องพุดชา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

ศิรินารถ ปลื้มพุดชา : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านโกรก ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ศุภกฤษฎี นิวัฒนากุล, 204 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนา ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 4 ประการคือ 1) ศึกษากระบวนการการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนา ได้แก่ มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน มีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง การสร้างศักยภาพของตน และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง คนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม 2) ปังจัยด้านบวกและลบที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 3) การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ และ 4) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนบ้านโกรก

การประเมินใช้หลักการตามแบบ CIPP โมเดล ได้แก่ บริบทรายบุคคลและหมู่บ้าน ปังจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้ระหว่างเดือนธันวาคม 2544 ถึงเดือนกันยายน 2545 จากแบบรายงานบริบทรวม 12 แบบ จากกลุ่มตัวอย่างประชากรร้อยละ 50 ของครัวเรือน การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการจัดเวทีชาวบ้าน

ผลการประเมินโครงการพบว่า 1) ระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านบรรลุตามเป้าหมายในระดับที่น่าพอใจ มีการเรียนรู้พึ่งพาตนเอง ใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่น ทั้งนี้ยังต้องการความช่วยเหลือและคำแนะนำจากภาครัฐอยู่ 2) ปังจัยด้านบวกคือต้องมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้คำแนะนำในการจัดระเบียบกองทุน และประสบการณ์จากการที่หมู่บ้านมีกองทุนเดิม ส่วนปังจัยด้านลบคือขาดคนเข้ามาช่วยการบริหารจัดการกองทุน เนื่องจากไม่มีค่าตอบแทนเสียเวลาประกอบอาชีพของตนเอง การมีหนี้สินเดิมทำให้การชำระคืนเงินกู้ไม่ตรงเวลา ทำให้ศักยภาพและความเข้มแข็งของกองทุนไม่ดีเท่าที่ควร เป็นต้น 3) เกิดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการประกอบอาชีพ เป็นโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ 4) ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามระดับข้อมูลคือความสามัคคีของสมาชิกในชุมชน ความซื่อสัตย์ การยอมรับความคิดเห็นของชุมชน เป็นต้น

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา...ศิรินารถ ปลื้มพุดชา...

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา...ศุภกฤษฎี นิวัฒนากุล...

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา...อ. กนก...

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ศุภกฤษฎี นีวัฒนากุล)

กรรมการสอบ

(ผศ.ดร. ลัดดา ไกรดี)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ ๗ เดือน ๗ พ.ศ. ๒๕๖๕

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี, ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการและด้านการดำเนินงานวิจัย

อาจารย์สุภกฤษฎี นิวัฒนากุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข

อาจารย์ ดร.วรพจน์ สุทธิชัย

อาจารย์ ดร.สุนิทยา เกื่อนนาดี

อาจารย์ นาวาอากาศตรีเถลิงศักดิ์ ชัยชาญ

อาจารย์รัชฎาพร วิสุทธากร

อาจารย์ชนิศา สุกแสงปัญญา

อาจารย์วัลลภ สุปัญญาโชติสกุล

อาจารย์บุญช่วย บุญมี

รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต ไช้มุกด์

อาจารย์สุริยา สมุทรคุปต์

อาจารย์ ดร.วิศิษฐ์พร วัฒน วาทิน

อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา

และคณาจารย์ประจำสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ

คุณนภาพร อุณวงศ์ ผู้ช่วยอาจารย์นิเทศที่ให้คำแนะนำทางการดำเนินงานวิจัย

คุณศุภกวี แยมพุทธคุณ และพัฒนาชุมชนอำเภอที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน

นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก และขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดาที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

ศรินารด ปลั่งพุดชา

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการประเมิน โครงการ	2
กรอบความคิดทฤษฎี	3
วิธีดำเนินการ	6
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ	10
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ 2544	12
การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
การขอคำชี้แจงระเบียบและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	13
การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	16
หลักการประเมิน โครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพชีโมเดล	17
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	22
หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	32
วิธีการประเมินโครงการ	32
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	33
ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	33
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35

การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	37
ผลการประเมินบริบทชุมชน	37
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้าน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน	47
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล	59
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	61
สรุป อภิปราย	61
ข้อเสนอแนะ	65
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยประสบปัญหาความยากจนมาตลอด ซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องรีบแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วนทั้งนี้เพราะประสบการณ์ในอดีตการพัฒนาประเทศมุ่งเน้นแต่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เกิดช่องว่างความยากจนมากขึ้น เกิดความอ่อนแอในสังคมชนบท เป็นเหตุให้ปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย ด้วยสาเหตุนี้การแก้ไขปัญหาคความยากจนจึงจำเป็นต้องประมวลทัศน์ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างรากฐานในระดับล่างให้มีความเข้มแข็ง นั่นก็คือการยึดถือเอาหมู่บ้านเป็นความสำคัญอันดับหนึ่งหรือเป็นเป้าหมายของการพัฒนา

ย้อนไปเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้แถลงต่อรัฐสภาถึงแนวทางการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม มีสาระสำคัญประการหนึ่งว่า (หนังสือพิมพ์มติชน ประจำวันศุกร์ที่ 4 มกราคม 2545, หน้า 18) “การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักและเร่งด่วนตามนโยบายของรัฐบาลที่จะให้เป็นมาตรการหนึ่ง ในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจนและนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการสร้างและกระจายโอกาสแก่ชีวิตของประชาชน” ด้วยการที่รัฐบาลเล็งเห็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมในชนบท ว่าเมื่อสังคมในชนบทมีภาวะทางเศรษฐกิจที่ดีแล้ว ปัญหาทางด้านสังคมเมืองและเศรษฐกิจในเมืองก็จะดีขึ้นตามไปด้วย สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นการพัฒนา ระบบเศรษฐกิจระดับรากหญ้า โดยรัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่หมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งละ 1 ล้านบาท ในเบื้องต้นมีหมู่บ้านรวมทั้งสิ้น 70,865 หมู่บ้าน และชุมชนเมือง 8,889 ชุมชน (ประกอบด้วยเทศบาล 7,277 ชุมชน พัทยา 16 ชุมชน และกรุงเทพมหานครฯ 1,596 ชุมชน) รวมทั้งสิ้น 79,754 หมู่บ้าน/ชุมชน ซึ่งนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาทนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเองให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่มีส่วนช่วย

ในการจัดการบริหารเงินกองทุนให้เกิดประโยชน์และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

จากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังกล่าว ทำให้เกิดโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ที่มีวัตถุประสงค์มุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการโครงการและประยุกต์ความรู้ท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสมและอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำการวิจัยติดตามประเมินโครงการ ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความเข้มแข็ง โดยหลักสูตรดังกล่าว จะต้องมีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปของสารนิพนธ์ (Substantive Report) การประเมินจัดได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะในการประเมินโครงการเป็นเรื่องของการศึกษาหมู่บ้าน การติดตาม การดำเนินงานทุกขั้นตอนในเรื่องของการบริหารเงินกองทุนว่ามีการดำเนินงานอยู่ในขั้นตอนใด มีอุปสรรคหรือมีปัญหาที่ควรจะต้องแก้ไขปรับปรุง แก้ปัญหาในส่วนใดบ้าง และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองก็เพื่อให้ทราบว่ายโยบายเร่งด่วนของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร จะมีประสิทธิภาพตามที่ได้แถลงต่อรัฐบาลไว้หรือไม่ และจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

2.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในหมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

- 2.1.2 หมู่บ้านโกรกพัฒนา มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก
- 2.1.3 หมู่บ้านโกรกพัฒนามีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 2.1.4 หมู่บ้านโกรกพัฒนามีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 2.1.5 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน
- 2.1.6 ประชาชนในหมู่บ้านโกรกพัฒนา มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน และผลกระทบที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.3 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในหมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

3. กรอบความคิดทฤษฎี

การวิจัยเป็นเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการประเมินความสำเร็จของโครงการ ผลที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการดำเนินงานว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างกรอบความคิดทฤษฎีที่จะสามารถนำไปใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 84) (Tyler's Rationale and Model of Evaluation) กล่าวว่า “การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่สังเกตได้กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้”

กรอบแนวคิดของการประเมินของไทเลอร์ จำแนกออกเป็น 6 ส่วน

- 1.1 การประเมินจุดประสงค์
- 1.2 การประเมินแผนการเรียนรู้
- 1.3 การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ
- 1.4 การประเมินโครงการเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ
- 1.5 การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา
- 1.6 การติดตามผลและการประเมินผลกระทบ

สรุปการประเมินของไทเลอร์ เกณฑ์ที่ตัดสินความสำเร็จของโครงการ จะพิจารณาความสำเร็จของส่วนรวม และมุ่งเน้นที่การประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation)

2. แนวความคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 85-86) “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลการตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน”

กรอบแนวคิดการประเมินของสคริฟเวน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

2.1 การประเมินชี้คเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นบรรลุเป้าหมายของโครงการหรือไม่ แบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะ

2.1.1 การประเมินระหว่างดำเนินการ (Formative Evaluation) เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องในระหว่างดำเนินการโครงการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินโครงการระยะต่อไป

2.1.2 การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) คือผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อโครงการสิ้นสุดเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันให้ประสบผลสำเร็จ

2.2 การประเมินที่ไม่ชี้คเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะผลผลิตที่เกิดขึ้นตามเป้าหมายเท่านั้น แต่จะนำผลกระทบอื่น ๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินใจคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม

นอกจากนี้ สตรีทวอน ได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ

1. การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เช่น จุดประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา เป็นต้น การประเมินวิธีการนี้เป็นการประเมินเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ

2. การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการที่มีต่อผู้รับบริการของโครงการ

3. แนวคิดการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 87-88) กล่าวว่า “การประเมิน คือกระบวนการคัดเลือก การประมวลผลข้อมูล และการจัดระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอข้อมูลต่อผู้มีอำนาจการตัดสินใจ”

กรอบแนวคิดการประเมินของอัลคิน มีดังนี้

3.1 การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ

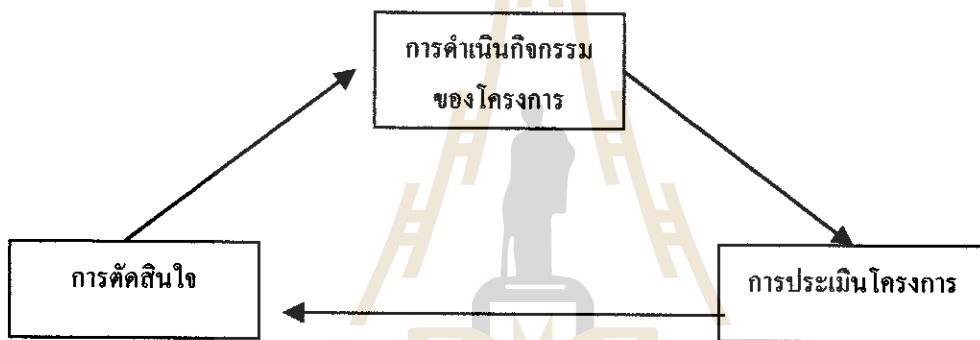
3.2 การประเมินวางแผนโครงการ เป็นการประเมินเพื่อหาแนวทาง ที่จะส่งเสริมให้การดำเนินการโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์

3.3 การประเมินระหว่างดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาการดำเนินโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่

3.4 การประเมินเพื่อพัฒนางาน เป็นการประเมินเพื่อหารูปแบบ แนวทาง หรือข้อเสนอแนะในการที่จะส่งเสริมให้โครงการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือการใช้แนวคิดทฤษฎีระบบเป็นตัวแทนหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ เพราะเป็นการศึกษาและมองภาพชุมชนท้องถิ่นอย่างองค์รวมและเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยขององค์การหรือหน่วยเปลี่ยนแปลงซึ่งในที่นี้คือชุมชนบ้านโกรกพัฒนา หน่วยปัจจัยนำเข้า หน่วยนำออกผลผลิต และหน่วยผู้ใช้ผลผลิตซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมขององค์การ

แนวคิดตามรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน มีรายละเอียด ดังนี้

C มาจาก Context Evaluation การประเมินสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

I มาจาก Input Evaluation การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

P มาจาก Process Evaluation การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

P มาจาก Product Evaluation การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา หมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจ ปรัชญา วัตถุประสงค์ และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวชี้วัด ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการดังนี้

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร.1-12
2. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยใช้ CIPP Model โดยทำการประมวลผลจากการใช้การประเมินแบบซิปป์โมเดลเข้ากับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการตามขั้นที่ 4

ขั้นที่ 6 เรียบเรียงและจัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน ลงมือเขียนสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 1) ทำให้ทราบถึงกระบวนการ การดำเนินงานของโครงการกองทุนบ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 2) ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการจัดการบริหารกองทุน หมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- 3) ทำให้ทราบถึงกระบวนการการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
- 4) ทำให้ทราบถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนากองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมาทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมินและหลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้ดังนี้

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. การขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ
 - 9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา
 - 9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน
 - 9.3 ประชาคม
 - 9.4 เครือข่ายองค์กรชุมชน
 - 9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน
 - 9.6 ธุรกิจชุมชน
 - 9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

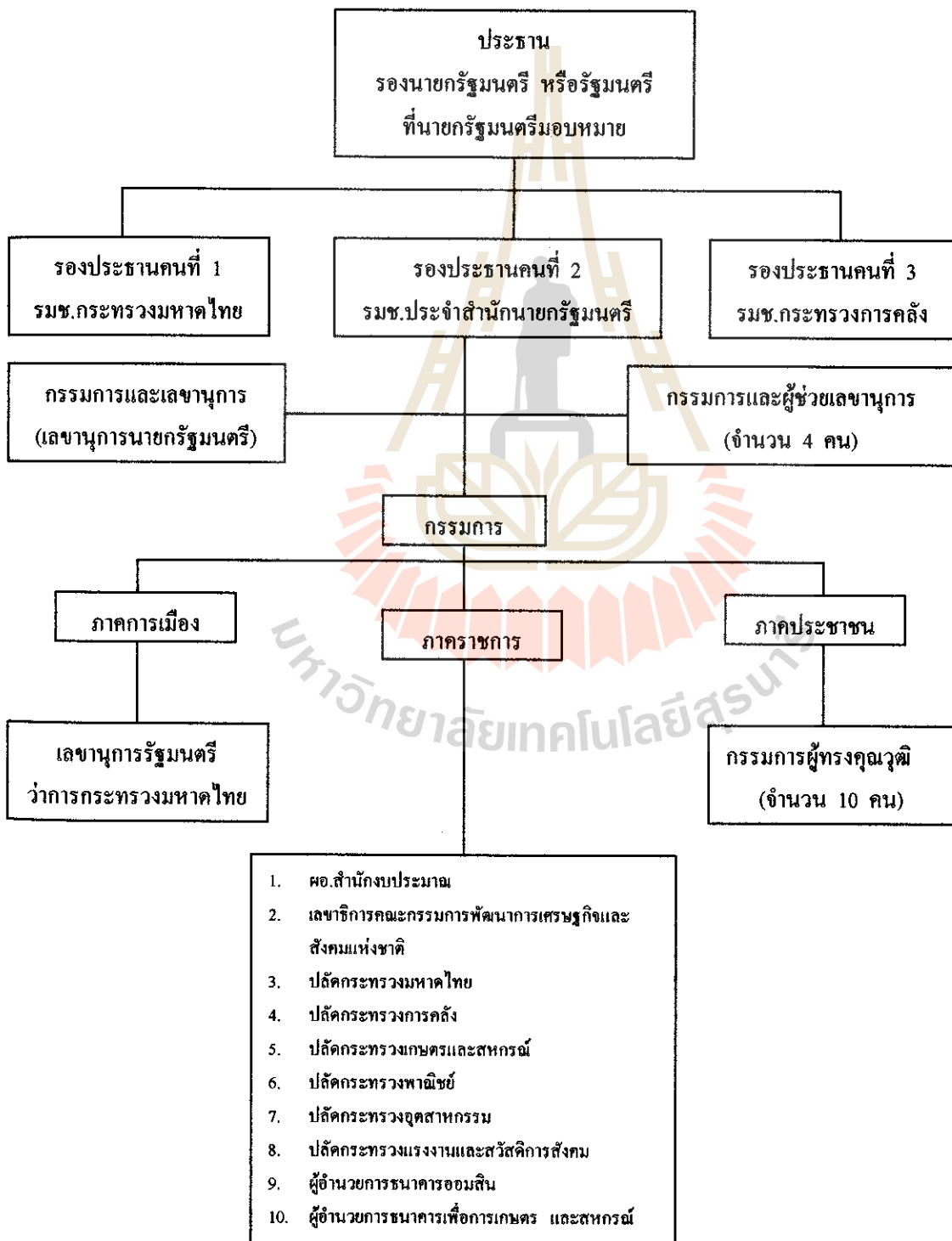
1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แผนภูมิที่ 2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุน และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมาย เสนอต่อ ครม.
4. กำหนดแผนงาน ออกระเบียบ ข้อบังคับ
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการและคณะทำงาน
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. การรายงานผลการดำเนินงาน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
10. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติ หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
2. สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
 - 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
 - 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการที่ปรึกษา คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
 - 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
 - 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบายและแนวทางการบริหารกองทุน
 - 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
 - 6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดการกองทุน

8) ให้การสนับสนุน ปริญญาหรือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกอง

10) ทูล และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน

11) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

12) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3. การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกต การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการว่ 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตาม ข้อ 17 ของคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน

2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์

3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท

6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดต่อการกำหนดโทษ หรือรอกการโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน และความผิดฐานบุกรุก

7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์การอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์การ หรือหน่วยงานที่สังกัด

8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2530

9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

4. การขอคำชี้แนะและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอคำชี้แนะและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบที่กำหนดไว้
- 2) คุณสมบัติกรรมการ ตามระเบียบกองทุน
- 3) ความรู้ประสบการณ์และความมั่นใจในการบริหารกองทุนของคณะกรรมการ
- 4) มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนฯ
- 5) การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุนฯ
- 6) สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน
- 7) มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนฯ

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลมีนโยบายในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดการระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง โดยในครั้งนี้นี้รัฐได้จัดสรรงบประมาณให้ทางหมู่บ้านมาทำการบริหารและจัดการ จำนวน 1 ล้านบาท

เพื่อให้การดำเนินการจัดตั้งเงินกองทุนหมู่บ้านเกิดประโยชน์ต่อชุมชนและทุกครัวเรือนในหมู่บ้านโครงการพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ทางหมู่บ้าน

จึงได้ดำเนินการร่างระเบียบว่าด้วยเงินกองทุนหมู่บ้านขึ้นเพื่อใช้เป็นกฎระเบียบสำหรับการปฏิบัติของสมาชิก อันจะทำให้เงินกองทุนของหมู่บ้านมั่นคงและยั่งยืน อันจะส่งเสริมให้เศรษฐกิจของครัวเรือน หมู่บ้าน และประเทศชาติ ในอนาคต

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้ง

ที่ตั้งของกองทุน บ้านเลขที่ 118 หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 30000

2. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการฝากตั้งจะออมทรัพย์
- 3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
- 4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 2. ไม่เห็นแก่ตัว
 3. เป็นคนไม่ฉวยเอาในสิ่งอบายมุข
 4. เป็นคนรู้จักรักสามัคคี
- 5) เพื่อการพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดีมีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 1. เป็นคนเก่งเรียน ใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ
 2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน
 4. เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คน

3. แหล่งที่มาของกองทุน

- 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 2) เงินกู้ยืม
- 3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
- 4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 5) เงินตั้งจะที่รับฝาก

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) เป็นผู้ที่พำนัก หรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านโครงการพัฒนาเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
- 3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 6) มีเงินฝากตั้งจะออมทรัพย์กองทุน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่กรรมการกองทุน
- 2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้
- 3) คณะกรรมการกองทุนพิจารณาว่าจะรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม
- 4) เมื่อคณะกรรมการกองทุนพิจารณาคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก จะแจ้งบุคคลนั้นให้ชำระค่าธรรมเนียม และฝากตั้งจะภายใน 3 วัน นับจากวันที่รับเป็นสมาชิก

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 1) ตาย
- 2) ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากกรรมการกองทุน
- 3) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออก ด้วยคะแนนสองในสามของที่ประชุม
- 4) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์ ไม่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกองทุนไม่ว่าประการใด ออกจากการเป็นสมาชิกอย่างน้อยสองปี ห้ามสมัครเข้า
- 5) จงใจบิดเบือนความจริงให้ทราบในการสมัคร
- 6) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์
- 7) มีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่กำหนดไว้

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุน ต้องทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้อย่างใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่การอนุมัติเงินกู้อย่างหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท ส่วนการอนุมัติเงินฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมด หรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบโดยเร็ว และให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ อย่างน้อยสองคน และให้ผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการกองทุนทราบโดยเร็ว การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณ และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเป็นหลัก และเปิดเผยอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. ให้คณะกรรมการกองทุน กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้กู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา ในการชำระเงินกู้ ผู้กู้จะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการชำระเงินกู้ไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทน ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายหนึ่งรายใดก็ได้ เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่น ๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

8. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันเชื่อว่าผู้กู้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที และเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ พ้นจําสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญา และห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

1. รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล

จำเนียร สุขหลาย และคณะได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล” ในหนังสือ รวมบทความการประเมินโครงการ [สมหวัง พิริยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544:221-234] ดังนี้

การประเมินแบบ CIPP MODEL เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์การตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่

แบบจำลอง CIPP ประเมินด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบท หรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เหตุผลเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและความจำเป็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรค อันจะนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการจัดหาข้อมูล เพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่วางไว้ ประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

- ความสามารถของหน่วยงาน หรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- การได้รับความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้ เช่น หน่วยงานที่จะช่วยเหลือ เงินทุน อาคารสถานที่ อุปกรณ์เครื่องมือ เป็นต้น

โดยการประเมินอัตราค่าจ้าง เวลา งบประมาณ วิธีการ ภายในโครงการเท่านั้น รูปแบบ คำถาม เช่น งานที่กำหนดสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ จะดำเนินการกับยุทธวิธีที่เลือกมาอย่างไร เป็นต้น

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

- เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้
- เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน
- เพื่อเป็นการสะสมถึงการปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

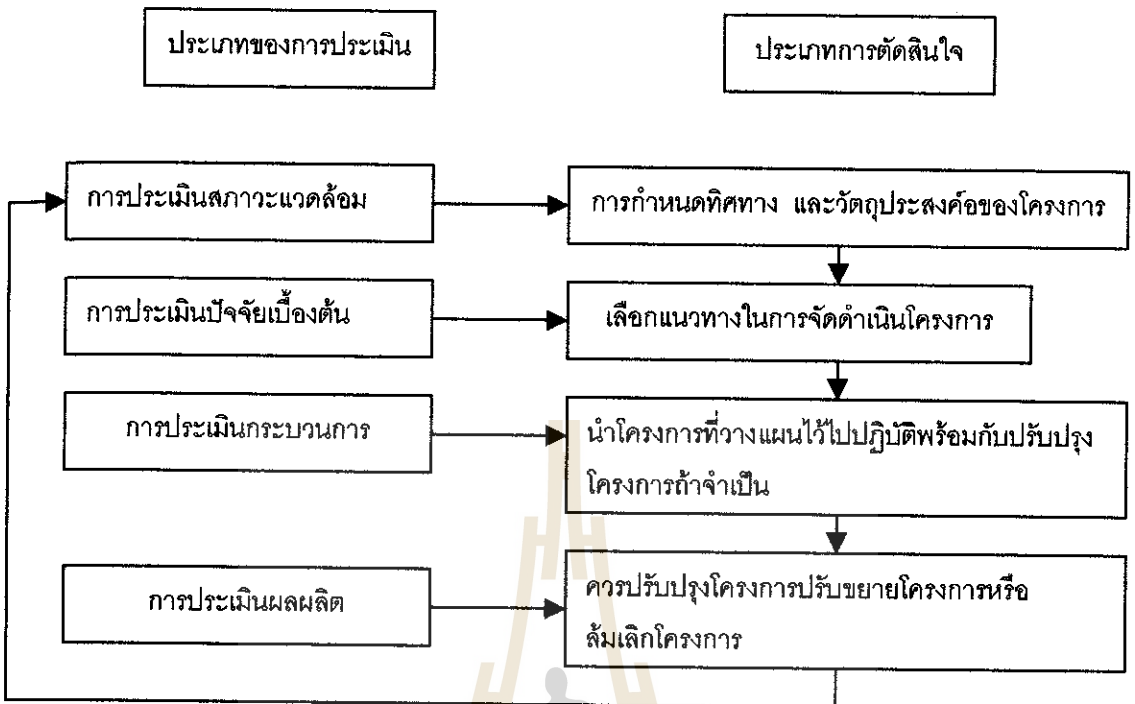
ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการ มี 4 อย่าง คือ

1. การจัดทำนักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมินโครงการ และบุคลากรในโครงการหรือในแผนตนเอง
4. การปรับปรุงโครงร่างการประเมินอยู่เป็นนิจ

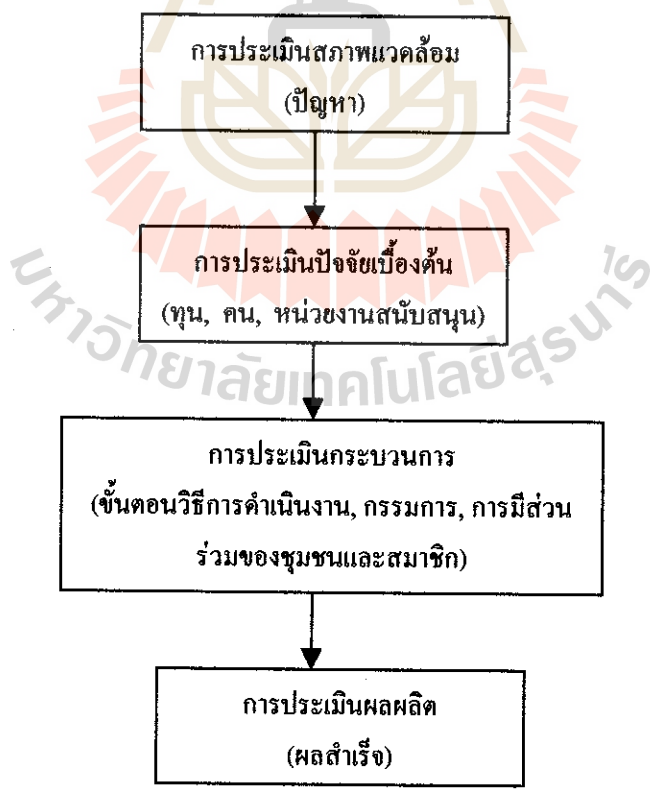
การทำกระบวนการจำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับโดยต่อเนื่องเกี่ยวกับว่าทำอะไร โครงการนั้นจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ที่สุด การประเมินกระบวนการให้ข้อมูลแก่ผู้ตัดสินใจในการคาดคะเนล่วงหน้า การปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาจะบันทึกกระบวนการสำหรับแปลความหมายของความสำเร็จของโครงการ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังมีคามจำเป็นในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

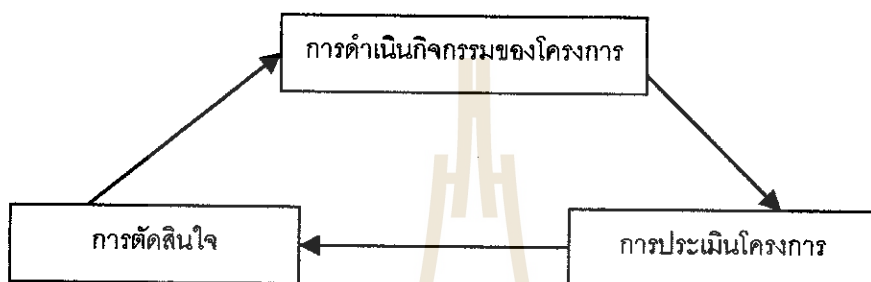
แผนภูมิที่ 2.2 การประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองซิปป์ (สมหวัง พิริยานูวัฒน์)

แผนภูมิที่ 2.3 ตัวอย่างประเด็นการประเมินตามแบบจำลองของ CIPP

2. รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล (ชุดวิชาประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 89 – 91)

แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีพพีของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีมกล่าวว่า “การประเมินการของภาระหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

แผนภูมิที่ 2.4 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อรูปแบบการประเมิน ว่ารูปแบบการประเมินแบบชีพพี (CIPP Model) ที่มาจากตัวอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นการประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการ ขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

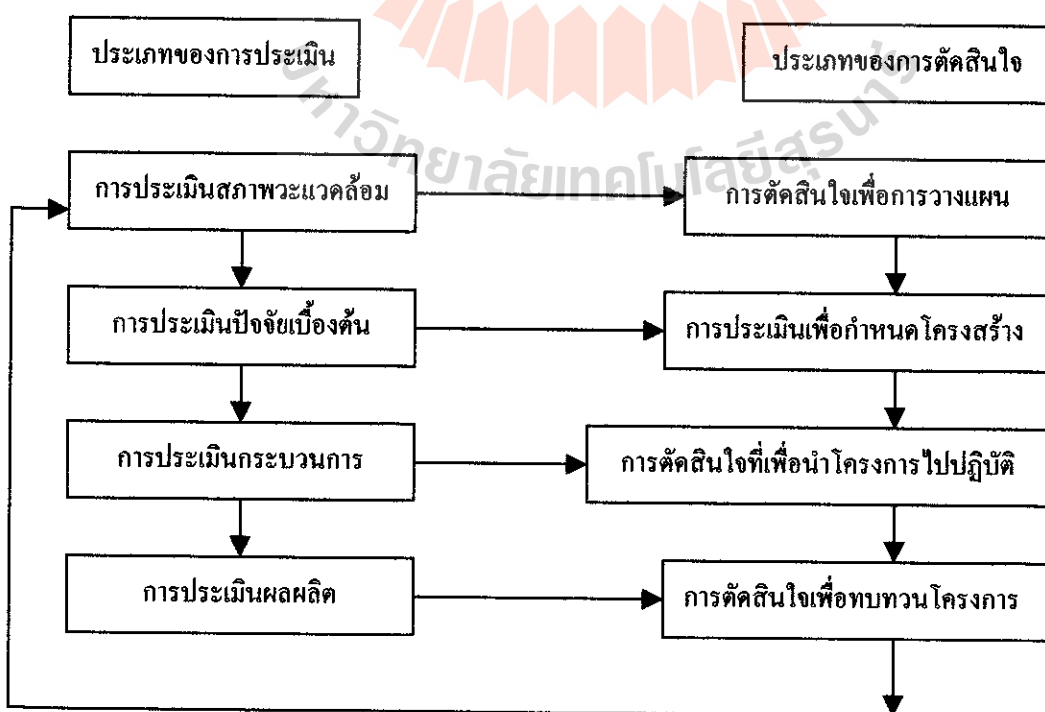
1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อม ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) เป็นการตัดสินใจใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ เลิกเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

และสตัฟเฟิลบีมได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจ และประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตัฟเฟิลบีม

8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

ผลการวิเคราะห์โครงการดังกล่าว พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ทั้งตนเองได้อย่างยั่งยืนโดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัย นโยบายหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. สามารถเสริมรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตที่อยู่ในหมู่บ้านชนบท
3. สามารถสร้างศักยภาพและการยกระดับการศึกษาบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
4. สามารถได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ระยะเวลาในการดำเนินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการ จำนวน 74,881 คน เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมและปฏิบัติงาน ระยะเวลา 10 เดือน (ธันวาคม 2544 – กันยายน 2545)
2. บัณฑิตจะปฏิบัติงานในพื้นที่ที่รับผิดชอบ 5 วัน ต่อสัปดาห์ มีอาจารย์สอนเสริมเดือนละ 2 วัน
3. บัณฑิตจะได้รับทุนการศึกษาเป็นรายเดือน เดือนละ 6,360 บาท ระยะเวลา 10 เดือน

และต้องจ่ายค่าเรียนเดือนละ 600 บาท โดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่จะเป็น ผู้จ่ายการศึกษาให้นักศึกษาในแต่ละเดือน

บทบาทหน้าที่ของนักศึกษา

1. ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมิน โครงการ
2. ประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุน
3. ส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง 1 กองทุนให้มีประสิทธิภาพ

เป้าหมายการส่งเสริมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

คือการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีประสิทธิภาพผู้กู้เงิน จากกองทุนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ และชุมชนเกิดความเข้มแข็งโดยมีกลุ่มองค์กรเพิ่มขึ้นมีเครือข่ายการเรียนรู้สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง

9. หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน นอกจากนั้นหลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานร่วมกัน และปฏิบัติตามแผนงานของโครงการดังกล่าวร่วมกันแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการบริการรวมทั้งมีส่วน ในการควบคุมประเมินผลโครงการต่างๆ ของท้องถิ่นซึ่งอาจเป็นไปโดยตรง คือ ได้เข้ามีส่วนร่วมด้วยตนเอง

การมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนา โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่การร่วมกันค้นหาปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีท้องถิ่นการบริหารการจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดจากโครงการ โดยโครงการพัฒนาดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

ปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

1. ประชาชนไม่ค่อยสนใจเข้าร่วมประชุม หรือไม่เห็นความสำคัญในการเข้าร่วมประชุมและออกความคิดเห็น

2. ประชาชนเบื่อหน่ายต่อการมีการจัดประชุมขึ้นบ่อยๆ เพราะประชาชนบ้างรายอาจมีธุระหรือต้องไปทำงาน
3. ประชาชนส่วนหนึ่ง ไปทำงานต่างถิ่น ไม่ได้อยู่ในภูมิลำเนาของตนเอง
4. ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการพัฒนา แต่ไม่กล้านำเสนอ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. สร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้แก่ประชาชน
2. ส่งเสริมให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ด้านต่างๆ
3. กระตุ้นให้ประชาชนได้มีการออกความคิดเห็นในที่ประชุม และช่วยกันสรุปข้อคิดเห็นของประชาชน

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ชุมชนเข้มแข็งคือ ชุมชนที่มีศักยภาพ มีความรัก ความสามัคคี จงรักภักดีต่อชุมชนทุกคน ใฝ่เรียนรู้ มุ่งพัฒนาตนเองให้มีพลังความคิดพลังสติปัญญา เพื่อการพึ่งพาตนเองในทุกด้านรู้จักวางแผนจัดการทรัพยากร แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทุกคนมุ่งหวังประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ชุมชนมีเสถียรภาพ มีสันติสุขและมีคุณธรรมนำชีวิต

ลักษณะของชุมชนเข้มแข็ง

1. สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่น ในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง
2. สมาชิกของชุมชนมีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง เอื้ออาทร รักและห่วงใยซึ่งกันและกัน อีกทั้งพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน
3. สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลง และผู้แทนชุมชนมีหลากหลายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
4. มีกระบวนการชุมชนที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องเป็นวิถีของชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใสและมีการแสดงความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้สำหรับสมาชิกทั้งหมด
5. สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามประเมินผลการแก้ปัญหา และการพัฒนาชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน
6. สมาชิกของชุมชนเกิดจากการเรียนรู้ผ่านการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน

7. มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วย การพัฒนาทุกๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเองเพื่อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

8. การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนมีความสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุดไม่ใช้การพึ่งพาตลอดไป

9. มีเครือข่ายความร่วมมือกับการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านชุมชนอื่น ๆ ท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่น ๆ ในลักษณะที่มีความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน

นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวถึงลักษณะของชุมชนเข้มแข็งอีก 4 ประการ คือ

1. เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) คือตื่นตัวตลอดเวลา รู้ข่าวเศรษฐกิจ สังคมการเมือง เพิ่มพูนความรู้ที่จำเป็นอย่างครอบคลุม เป็นการเวียนจากปฏิบัติ ร่วมมือเป็นกลุ่ม เกิดพลังปัญญาพัฒนาชุมชนตนได้

2. เป็นชุมชนที่รู้จักจัดการตนเอง (Common Management) คือรู้จักวางแผน จัดองค์การปฏิบัติตามแผน และประเมินผล

3. เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ (Spirituality) คือมีความผูกพันรักดีต่อชุมชน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของ มีผลประโยชน์ร่วมกัน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ชุมชนมีชีวิตจิตใจ

4. เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (Peaceful) คือคนมีสันติสุข มีคุณธรรม มีความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง มีพลังในการวางแผน

ปัญหาความเข้มแข็งของชุมชน

1. ประชาชนบางส่วนขาดความสามัคคีกัน มีความคิดเห็น ไม่ตรงกันขัดแย้งกันเองภายในชุมชน
2. ผู้นำชุมชน ขาดความรู้ ความเข้าใจในบางเรื่อง
3. ชุมชนต้องการความช่วยเหลือจากภายนอกมากเกินไปทำให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้
4. สมาชิกในชุมชนไม่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนเองได้
5. ชาวบ้านไม่ค่อยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนมีความรัก ความสามัคคี ให้เหตุผลในการตัดสินใจร่วมกัน
2. จัดการอบรมและดูงานให้แก่ผู้นำชุมชนและประชาชนที่สนใจ
3. ส่งเสริมให้ประชาชนสามารถพึ่งพาตนเองได้

4. ส่งเสริมให้ชาวบ้านมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง ว่าตนเองมีความสามารถทำงานพัฒนาเรื่องต่างๆ ได้

9.3 ประชาคม

ประชาคม เป็นการร่วมกันของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนด้วยตนเอง เช่น การแก้ไขปัญหาชุมชน การวางแผนพัฒนาชุมชน การกำหนดข้อตกลงร่วมกัน โดยกระบวนการ การมีส่วนร่วมของประชาชน ที่มีวัตถุประสงค์หรือสนใจในเรื่องเดียวกัน เป็นการร่วมตัวกันตามสถานการณ์หรือสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยไม่มีใครสั่ง สมาชิกที่มารวมกันมีส่วนร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจร่วมดำเนินการและร่วมกันรับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย และศีลธรรมกันถึงงามของสังคม ทำให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน มีความรัก ความเอื้ออาทร ผูกพันต่อกันด้วยความรู้สึกสำนึกในความเป็นเจ้าของชุมชน คำว่าประชาคมนี้มีท่านผู้มีความรู้หรือนักวิชาการบางท่านอาจเรียกว่า “ ประชาสังคม “ซึ่งอยู่ในความหมายคล้ายคลึงกันซึ่งประชาคม หรือประชาสังคม จะมีตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป และมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

อย่างเป็นทางการ โดยการจัดเวทีหรือการจัดประชุม

อย่างไม่เป็นทางการ เช่น การสนทนาของคนกลุ่มเล็กๆ ในสถานที่ใดที่หนึ่ง

ปัญหา

1. สมาชิกในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม
2. สมาชิกในชุมชนเกิดความเบื่อหน่ายต่อการประชุมบ่อยๆ ครั้ง
3. สมาชิกในชุมชนไม่กล้าแสดงออกความคิดเห็นในการเข้าร่วมประชุม
4. การประชาคมบางครั้งเรื่องที่น่ามาพูด ได้ข้อมูลที่ผิดพลาดหรือไม่ถูกต้องทำให้ผู้ที่ได้รับฟังได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องด้วย

แนวทางแก้ไข

1. กระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการประชาคมและสร้างจิตสำนึกในการร่วมทำประชาคมว่ามีความสำคัญมาก
2. ในการทำประชาคมแต่ละครั้งจะต้องกระตุ้นเพื่อให้สมาชิกกำหนดบทบาทโดยการแสดงออกแสดงความคิดเห็นในการประชุมแต่ละครั้ง
3. ในการประชาคมแต่ละครั้ง เรื่องที่จะนำมาทำการประชุมหรือประชาคมจะต้องเป็นเรื่องที่มีเอกสารอ้างอิง

9.4 เครื่องมือการเรียนรู้

ในด้านของการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน ได้กำหนดให้มีเครือข่าย การเรียนรู้ ระดับเขต 13 เครือข่ายที่มีจังหวัด 13 จังหวัดเป็นแกนนำของเครือข่าย รวมเครือข่ายของกรุงเทพมหานครอีก 1 เครือข่าย รวมเป็น 14 เครือข่ายการเรียนรู้ สิ่งที่ต้องมีความเข้าใจในที่นี้คือ การทำงานของเครือข่าย การเรียนรู้ เป็นอย่างไร ชุมชนในจังหวัดต่างๆ จะได้รับประโยชน์จากการสร้างเครือข่าย การเรียนรู้ ระดับเขตอย่างไร และอะไรคือเรื่องที่น่าสนใจร่วมกัน

หลักการ

แผนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนฯ จะดำเนินการทุกหมู่บ้าน / ชุมชนในระดับท้องถิ่นทั่วประเทศ ใช้แนวการผนึกกำลังกันเป็นกลุ่ม และการวางแผนร่วมกับชุมชนท้องถิ่นระดับฐานล่างที่สุดเป็นหลักดำเนินการงาน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระดับเขต เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช้การจัดตั้งองค์กร หรือ โครงสร้างใหม่และจังหวัดแกนนำไม่ใช้พื้นที่ทดลองหรือต้นแบบสำหรับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤต

ประเด็นที่ชุมชนเรียนรู้ร่วมกัน

1. แนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคช่องว่าง และข้อจำกัด ที่สกัดกั้นหรือขัดขวางกระบวนการดำเนินงานเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อ เผชิญปัญหาวิกฤต
2. วิธีการปฏิบัติที่ทำให้บังเกิดผลดีที่สุดในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะวิธีการที่ส่งผลให้ชุมชนหมู่บ้านสามารถดำเนินกระบวนการชุมชนได้อย่างราบรื่นและก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน

1. การพัฒนาที่ตัว “คน” จะก่อให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน เพราะเมื่อคนมีความเจริญทางปัญญาสามารถจะสร้างความเจริญได้เอง นับได้ว่าเป็นความเข้มแข็งของทั้งคนและของท้องถิ่นจะทำให้ท้องถิ่นไม่ยั่งยืน

2. หลักการพัฒนา 10 ประการคือ

2.1 หลักช่วยเหลือตนเอง พึ่งตนเอง เป็นการพัฒนา “คน” เพื่อให้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนมากที่สุด จนก่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนในตนเอง

2.2 สภาพที่เป็นอยู่ เป็นการพัฒนาจากสิ่งที่มีอยู่แล้วจึงใส่ปัจจัยนำเข้าไปเพื่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป จนเกิดการพัฒนาคคนและท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

2.3 การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพราะเป็นสิ่งใกล้ตัว ทำให้ชาวบ้านเกิดการพึ่งตนเองมากที่สุดและสามารถที่จะวางแผนการใช้ทรัพยากรที่พอคิ

2.4 การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่น

2.5 วัฒนธรรมและผู้นำท้องถิ่น จะต้องเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้ดำรงอยู่สืบต่อไป

2.6 ความมีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้ได้ผลต้องจัดการในรูปของหนึ่งโครงการมีลักษณะเป็นหนึ่งหน่วยระบบ

2.7 การประสานงาน เป็นหน่วยงานของราชการและเอกชน จะต้องมีการประสานความร่วมมือในการทำงานทั้งนี้เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องของกระบวนการพัฒนา

2.8 การทำงานเชิงรุก เป็นการแก้ปัญหาหรือพัฒนาหมู่บ้านอย่างตรงประเด็น

2.9 ความมีคุณธรรมและศัลปะ

2.10 การเชื่อมประสานด้านเวลา เป็นการพัฒนาโดยเชื่อมสถานภาพของท้องถิ่น ปัจจุบันเข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัยที่เหมาะสมกับการพัฒนาท้องถิ่น

3. วิธีการพัฒนา เป็นการลงมือปฏิบัติไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา จึงมุ่งที่ตัว “คน” เป็นสำคัญ กระบวนการที่นำมาใช้ในการพัฒนาคนได้แก่วิธีให้การศึกษาอบรม วิธีการทำงานกับกลุ่มคน วิธีพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกล่าวคือ นักพัฒนา และผู้ถูกพัฒนาจะต้องร่วมกันตั้งแต่วางแผนและปฏิบัติงานกันอย่างใกล้ชิด เพื่อให้กระบวนการทำงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและวิธีทำงานกับหน่วยงานเป็นการส่งเสริมให้หน่วยงานเข้ามาช่วยท้องถิ่นในส่วนที่ขาดเพื่อให้ท้องถิ่นเกิดความ เข้มแข็ง

ปัญหา

1. ประชาชนไม่มีความคิดในการพัฒนาให้แค่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทในการนำการพัฒนาในทุกด้าน
2. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการพัฒนามักจะท้อแท้ที่มองเห็นว่าชุมชนล้มสลายและขาดการมีส่วนร่วม และมักจะเป็นข้ออ้างว่าพัฒนาไม่ได้แน่นอน และพากันละทิ้งซึ่งทำให้ชุมชนนั้นขาดโอกาสที่จะมีผู้เข้าไปร่วมเป็นภาคีการพัฒนา
3. ชาวบ้านในชุมชนมักไม่กล้าแสดงออก แม้เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตามทำให้การวางแผนการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ไม่สามารถประเมินผลได้ในทันที
4. ผู้นำหมู่บ้านตามกฎหมายมักไม่มีลักษณะเป็นผู้นำธรรมชาติเช่นในอดีตชาวบ้านมักให้ความยอมรับอย่างไม่จริงใจความร่วมมือในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาจึงมีน้อย

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ให้ชาวบ้านเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การเรียนรู้โดยการกระทำทุกวิธีทางให้ชาวบ้านเสนอภูมิปัญญาที่มีอยู่ในตัวเองออกมาให้ได้
2. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในกลุ่มผู้มีความคิดเห็นร่วมกันในหมู่บ้านเพียงจำนวนหนึ่งก่อน เรียกว่า “ กลุ่มสนใจ “ ซึ่งกลุ่มจะขยายผลไปสู่การพัฒนาที่มากขึ้นต่อไปเอง
3. วิทยากรต้องกระตุ้นทำให้ชาวบ้านกล้าแสดงออกในความคิดเห็นต่างๆ ให้ได้ด้วยการชวนการดังกล่าว เพื่อให้ประเมิณผลได้ทุกขั้นตอนซึ่งจะทำให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการที่เหมาะสมได้อย่างต่อเนื่อง
4. ค้นหาผู้นำธรรมชาติที่มีบทบาทในการพัฒนาต่อไปให้ได้ และสร้างบทบาทให้เกิดขึ้นอย่างแนบเนียน ไม่เป็นการสร้างกลุ่มอำนาจขึ้นมาคู่กับคณะกรรมการหมู่บ้านแต่จะทำงานไปด้วยกันอย่างสอดคล้องซึ่งอาจหาได้โดยเร็วจากการประชุมแบบมีส่วนร่วม

9.6 รุรกิจชุมชน

1. รุรกิจชุมชน เป็นแนวทางพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เป็นส่วนสำคัญในการลดภาวะปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ระดับครอบครัว เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร ปัญหาโสเภณีเด็ก โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มได้ 4 กลุ่ม ดังนี้

- 1.1 หน่วยงานของรัฐ
- 1.2 หน่วยงานอาสาสมัครเอกชน
- 1.3 โครงการหลวง
- 1.4 บ้าน,วัด,โรงเรียน

2. รุรกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรม และ / หรือ ช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ มีการเรียนรู้และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้าและการบริการที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนอันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและการพัฒนาที่ยั่งยืน

3. ลักษณะเด่นของรุรกิจคือ เป็นรุรกิจขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการบริหาร รายได้จากยอดขายไม่มากนัก คำนทุนในการดำเนินกิจการไม่มากนักในระยะเริ่มต้น การติดต่อ และการให้บริการลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิดการเริ่มต้นรุรกิจทำได้ง่าย ประเภทของรุรกิจชุมชน แบ่งออกได้เป็น

ธุรกิจการผลิต ธุรกิจการค้าปลีก ธุรกิจค้าส่งและธุรกิจบริการ นอกจากนี้ธุรกิจชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ กล่าวคือเปิดโอกาสให้มีการประกอบการก่อให้เกิดการจ้างงาน ส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน

4. การสร้างจิตสำนึกในการจัดการธุรกิจชุมชนทำได้โดยร่วม ทำให้สังคมของท้องถิ่นมีการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเพิ่มขีดความสามารถให้คนในชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งขีดความสามารถทางปัญญา ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และช่วยทำให้สังคมมีความสงบสุข รักใคร่กลมเกลียว ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอันเป็นการเพิ่มทุนทางสังคม

ปัญหาธุรกิจชุมชน

1. ประชาชนไม่มีความสามัคคีรวมกลุ่มกัน
2. ไม่มีความรู้ในการทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย และการทำธุรกิจ
3. ประชาชนไม่มีจิตสำนึกในการจัดการธุรกิจชุมชน
4. ชุมชนไม่มีแหล่งเงินทุนในการทำธุรกิจ

แนวทางการแก้ปัญหา

1. กระตุ้นให้ประชาชนมีความร่วมมือกัน และชี้แนะให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มอาชีพ
2. ให้ความรู้ในการทำบัญชี รายรับ – รายจ่าย และการประกอบธุรกิจ
3. สร้างจิตสำนึกในการจัดการธุรกิจชุมชนโดยร่วม
4. หาหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชนสนับสนุนแหล่ง เงินทุนในการทำธุรกิจ

9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

การบัญชี มีความหมายโดยสรุป คือ การบันทึกเหตุการณ์ทางการเงิน จัดหมวดหมู่ สรุปผล และแปลความหมาย ในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเน้นการจัดทำโดยอาศัยข้อเท็จจริงในการดำเนินกิจกรรมตามปกติ มากกว่าตามหลักวิชาการจะไม่มีคำว่า “เดบิต “ หรือ “เครดิต” แต่ยังบันทึกตามหลักบัญชีในการจัดทำบัญชี ตามรูปแบบนี้ สิ่งที่ต้องจัดทำจะต้องให้ความสำคัญก็คือ หมวดหมู่ หรือประเภทบัญชี นั่นคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทของบัญชี นั่นคือ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทบัญชีได้ว่าอยู่ในหมวด ดังต่อไปนี้

หมวดหมู่ทางบัญชีสามารถจัดประเภทได้ทั้งหมด 5 หมวดคือ

1. หมวดสินทรัพย์
2. หมวดหนี้สิน

3. หมวดยก (เงินกองทุน)
4. หมวดยกได้
5. หมวดยกใช้จ่าย

สินทรัพย์ หมายถึง สิ่งที่มีมูลค่าเป็นตัวเงินได้ สินทรัพย์อาจมีรูปร่างต่างๆ กัน อาจมีตัวตน หรือไม่มีตัวตนก็ได้สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคาร ลูกหนี้ ทรัพย์สิน เป็นต้น

หนี้สิน หมายถึง ภาระหรือพันธผูกพันที่จะต้องชดใช้คืนในรูปของตัวเงินหรือตราสารทางการเงินในอนาคต หนี้สินที่มักพบได้แก่ เจ้าหนี้เงินกู้ เงินรับฝาก เป็นต้น

ทุน หมายถึง ทุนในที่นี้หมายถึงเงินกองทุนที่ได้รับจัดสรรหมู่บ้านละ 1,000,000 บาทเงินกองทุนนี้จะเพิ่มขึ้นเมื่อกองทุนมีกำไร จากการดำเนินงาน ซึ่งจะสะสมอยู่ในบัญชี กำไร สะสม ดังนั้น ทุนจึงประกอบด้วย เงินกองทุนบวกกำไรสะสม

รายได้ หมายถึง รายได้จากการดำเนินงานหรือเงินที่ได้รับและไม่มีภาระต้องจ่ายคืน เช่น รายได้ค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ยเงินกู้ ดอกเบี้ยปรับ รายได้ จากการขายปุ๋ย รายได้จากเงินบริจาค หรือเงินรางวัลต่างๆ ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร เป็นต้น

ค่าใช้จ่าย หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน เช่น ค่าอาหารและค่าเครื่องคั้นในวันประชุม ค่ารถ ค่าเครื่องเขียนและแบบพิมพ์ ดอกเบี้ยจ่าย เป็นต้น

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองการดำเนินงานส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเงินสด หรือเงินฝากธนาคาร ดังนั้น จึงใช้บัญชีเงินสดหรือเงินฝากธนาคาร ดังนั้น จึงใช้บัญชีเงินสด หรือเงินฝากธนาคารเป็นกลไกเชื่อมโยงในการจัดทำบัญชี โดยการวิเคราะห์รายการจะอาศัยคำถาม

- รายการที่เกิดขึ้นมีผลทำให้เงินสดหรือเงินฝากธนาคาร เพิ่มขึ้น หรือลดลงเท่าไร
- เพิ่มขึ้นหรือลดลงเพราะอะไร

ปัญหา

1. คณะกรรมการกองทุน ขาดความเข้าใจในการทำบัญชี
2. ข้อมูลในบัญชีไม่เป็นปัจจุบัน
3. ไม่มีผู้ตรวจสอบและประเมินผลการทำบัญชี การใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน

แนวทางการแก้ปัญหา

1. จัดอบรมให้ความรู้ในการทำบัญชีแก่คณะกรรมการกองทุน
2. ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบบัญชีเป็นระยะ
3. ให้นำหน่วยงานของรัฐบาลจัดเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบทำบัญชีกองทุนแต่ละหมู่บ้าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่ในหมู่บ้านโคกพัฒนา หมู่ 5 ตำบลหนองไผ่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ในการประเมินโครงการจะต้องอาศัยวิธีดำเนินการประเมินโครงการ โดยมีวิธีดำเนินการประเมินดังนี้

1. วิธีประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

วิธีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต้องใช้วิธีการวิเคราะห์โครงการ โดยระบบ (System Approach) (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 58) ซึ่งเป็นการนำองค์ประกอบทุกส่วนของระบบของโครงการมาวิเคราะห์ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ปัจจัยเบื้องต้น (Input) การวิเคราะห์กระบวนการ (Process) การวิเคราะห์ผลผลิต (Product/Output) และการวิเคราะห์ผลกระทบ (Impact) หรือการใช้ประโยชน์ของผลงานของกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ซึ่งในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองผู้วิจัยได้ใช้กรอบความคิดทฤษฎีความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ประกอบด้วยการประเมิน 4 องค์ประกอบ ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 89) ดังนี้

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของหมู่บ้านและรายบุคคล

1.2 การประเมินปัจจัย (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกระบวนการการบริหารจัดการกองทุน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ให้ข้อมูลสำหรับการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในบ้านโกรกพัฒนา ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีสถานภาพและบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจำแนกได้ดังนี้

2.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15 คน
2.2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	88 คน
2.2.1 สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติให้กู้	จำนวน	70 คน
2.2.2 สมาชิกทั่วไป	จำนวน	18 คน
2.3 ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	122 คน
2.4 ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ	จำนวน	10 คน
2.5 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	จำนวน	3 คน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปร (Variable) ในทางวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยศึกษาเพื่อหาคำตอบนั้น ตัวแปรจะมีค่าของตัวแปรที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของตัวแปร ค่าของตัวแปรอาจกำหนดแทนด้วยตัวเลขหรือค่าที่ถูกกำหนดขึ้น (ชุดวิชาการวิจัยชุมชน หน้า 164) ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ระบบคือ หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ ซึ่งแบ่งการประเมินเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ปัจจัยนำเข้า (Input) ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล, เงินหนึ่งล้านบาท, คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน, เงินที่ผู้กู้ชำระคืน และผู้สมัครขอกู้

กระบวนการ (Process) ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ การคัดเลือกผู้กู้, การแนะนำวิธีทำธุรกิจ, การรับชำระหนี้, การทำบัญชี และการช่วยหาตลาด

ผลผลิต (Output) ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ จำนวนผู้ได้กู้, ยอดเงินให้กู้, กองทุนสะสม และชื่อเสียงของชุมชน

หน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยการดำเนินงานของผู้ดูแลราย ซึ่งแบ่งการประเมินเป็น 3 ด้าน ได้แก่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต ซึ่งแต่ละด้านประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ปัจจัยนำเข้า (Input) ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ เงินที่กู้มาได้, เงินอื่น ๆ , สถานที่และวัตถุดิบ, เทคนิควิธีทำงาน, และกำลังทำงาน

กระบวนการ (Process) ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ การทำกิจการถูกวิธี, การหาตลาดที่ดี, การหาวัตถุดิบที่ดี, การทำบัญชี, การวิเคราะห์ประเมิน และกิจกรรมอื่น ๆ

ผลผลิต (Output) ตัวแปรที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ รายได้เป็นเงิน, ผลเป็นสิ่งของ, ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี และผลเป็นความพึงพอใจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือในการประเมินโครงการดังนี้

4.1 การสังเกตและบันทึก

การสังเกตและบันทึกเกี่ยวกับสภาพทั่วไปด้านต่าง ๆ ของชุมชน ตลอดจนการสังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชน และบันทึกขณะร่วมกิจกรรม ทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม

4.2 การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ตัวแทนกลุ่ม ตลอดจนรายบุคคลในหมู่บ้านโดยใช้แบบรายงานต่าง ๆ (บร.)

4.3 การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน

การจัดประชุมเวทีชาวบ้านในวาระต่าง ๆ ตามแบบรายงาน บร. 5, บร.6 และบร.12 ตามลำดับที่จัดส่ง

4.4 การสอบถาม

การสอบถามผู้นำชุมชน บุคคลในชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพิ่มเติม

4.5 แบบรายงานต่าง ๆ (บร.) เพื่อใช้ในการประเมินโครงการ มีดังนี้

บร. 1 : แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (ข้อมูลมือสอง) ได้แก่ กชช 2 ค., จปฐ., เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลของหมู่บ้าน, แผนที่หมู่บ้าน เป็นต้น

บร.2 และ บร. 7 : แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน, แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งทางชุมชนในทัศนะของประชาชน ศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย 50% ของครัวเรือนในชุมชน ได้แก่ 75 ครัวเรือน

บร.3 : แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนะที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน, ผู้นำชุมชน ประมาณร้อยละ 50 ของผู้นำอย่างเป็นทางการในชุมชน, ประชาชนทั่วไปในชุมชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตามความเหมาะสม

บร. 4 : แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน ศึกษาจากเอกสารของกองทุนหมู่บ้าน สอบถามคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

บร.5 : แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน หมู่บ้านละ 1 - 2 คน

บร.6 : แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่กู้เงิน และมีอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน

บร.11 : แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี ผู้ให้ข้อมูล คือ สมาชิกผู้กู้เงิน จำนวน 20% ของผู้กู้สมาชิกผู้กู้ทั้งหมดของหมู่บ้านจำนวน 70 ราย ผู้ให้ข้อมูล 14 คน โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่มอาชีพ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดังนี้

5.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากพัฒนาการประจำตำบล ได้ข้อมูลทุกภูมิภาคนี้ จปฐ. และ กชช 2 ค.

5.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ข้อมูลดังนี้ แผนที่ของตำบล แผนที่หมู่บ้าน เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลของหมู่บ้าน

5.3 สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งได้ข้อมูลดังนี้ ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ความเคลื่อนไหวของงานกองทุนหมู่บ้าน

5.4 สัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและคนในชุมชน ได้ข้อมูลดังนี้ ความคิดเห็นทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้เงินไปใช้ประโยชน์ในการสร้างงาน ลดรายจ่าย เป็นต้น

5.5 สังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชนบ้านโกรกพัฒนา ได้ข้อมูลดังต่อไปนี้ ลักษณะความเป็นอยู่การดำรงชีวิตของคนในชุมชน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงสภาพเศรษฐกิจของชุมชน ความสามัคคี ความเข้มแข็งของชุมชน การรวมกลุ่มของคนในชุมชน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล 2 วิธี ได้แก่

6.1 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา หน้า 119) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ หรือความคิดเห็น ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลสัมภาษณ์ หรือการสังเกต เพื่อหาข้อสรุป โดยนำข้อมูลประเภทประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลของหมู่บ้าน นำมาสรุปความ

6.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีทางสถิติ ได้แก่ การใช้ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ย เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยกรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ชิพพ์ โมเดล (CIPP Model) ซึ่งมี 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้าน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์รายบุคคล

1. การประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ประเทศไทยในอดีตเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาเพราะมีหนี้สินกับต่างประเทศมากมาย ความยากจนของกลุ่มเกษตรกรเป็นปัญหาที่ประเทศได้หาทางในการแก้ไข เพื่อให้กลุ่มเกษตรกรหรือกลุ่มคนยากคนจนมีความเป็นอยู่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้จากปัญหาความยากจนของชาวไร่ชาวนาเป็นผลมาจากภาวะทางด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาด้านการศึกษาความรู้ความสามารถ ไม่เป็นไปตามที่คาดไว้เพราะการพัฒนาในแต่ละด้านต้องมีการลงทุนมาก เมื่อขาดความรู้ ความสามารถก็จะส่งผลให้คุณภาพของผลผลิตไม่ดี การส่งออกสินค้าต่างประเทศถูกกดราคา นับจากวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 คนไทยเหมือนตกอยู่ในฝันร้ายจากสงครามค่าเงินบาทลอยตัวตามด้วยการปิดตลาดเงินทุนหลักทรัพย์ การล้มละลายของบริษัทที่ผู้กู้เงินจากต่างประเทศ รัฐบาลไทยต้องเข้าไปค้ำประกันเงินกู้ภาคเอกชน กระทั่งในที่สุดต้องเข้าโครงการ IMF อันเป็นเหตุให้ภาคเอกชนทุกชั้นทุกถ้วนหน้าจากมาตรการของ IMF วิฤตเศรษฐกิจ คราวนี้บอกอะไรแก่สังคมไทยได้

ถ้าจะย้อนถึงเหตุการณ์หลังประกาศปล่อยค่าเงินบาทลอยตัว วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 ค่าเงินบาทอ่อนตัว ลงมาอยู่ที่ระดับ 28.10 บาท ส่วนดัชนีราคาหุ้น ตลาดหลักทรัพย์ อยู่ที่ระดับ 596.37 จุด ฐานะของประเทศช่วงนั้น อ่อนแอเต็มทนโดยนักลงทุนต่างประเทศขนเงินออก ความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจแทบไม่เหลือและประเทศก็เต็มไปด้วยปัญหานี้สิน ภาระหนี้ต่างประเทศเมื่อ

ปี 2540 มีจำนวน 109,276 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยแยกเป็นหนี้ภาคเอกชนประมาณ 85,12 ล้าน
ดอลลาร์สหรัฐ หนี้ภาครัฐจำนวน 24,082 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปัจจุบันแม้ยอดหนี้ต่างประเทศจะลดลงเหลือ 64,394 ล้านดอลลาร์ โดยแยกเป็น
หนี้ภาคเอกชน 37,667 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และหนี้ภาครัฐ 26,727 ล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่ปัญหาหนี้
ภาคสถาบันการเงินก็ยังไม่จบ และหนี้สาธารณะก็พุ่งกว่า 3 ล้านล้านบาท หรือประมาณ 60% ของ
ผลิตภัณฑ์รวมภายในประเทศ (จีดีพี) ส่วนอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งมีตัวเลขการเติบโตสูง
หลังเกิดวิกฤตฟองสบู่เศรษฐกิจมีอัตราการเติบโตที่ติดลบจากที่เคยโต 9.3% ของจีดีพีในปี 2538 โต
6% ในปี 2539 แต่ปี 2540 หดลงมาติดลบ 1.4% และ ปี 2541 ติดลบ 10.6% ก่อนที่จะเริ่มกระเตื้อง
ขึ้นในปี 2542 โดยเศรษฐกิจโต 4.5% ปี 2543 เติบโต 4.7% และหล่นวูบเหลือโต 1.7% ในปี 2544
สำหรับไตรมาสแรกปีนี้ เศรษฐกิจเติบโต 3.9% และประมาณกันว่า ในปี 2545 เศรษฐกิจจะเติบโต
3.5-4% ของจีดีพี

(อ้างอิง มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันวันที่ 8-14 กรกฎาคม 2545 หน้า 21 ปีที่ 22)

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

นโยบายของรัฐบาล จากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 แสดงเจตนารมณ์ ยุทธศาสตร์และ
นโยบายของรัฐบาลที่มุ่งมั่นจะสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ
การเมืองของประเทศ เพื่อประโยชน์สุขของประเทศไทยนั้น ในหลายประเด็นมีนโยบายที่เกี่ยวข้อง
ในการส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยตรง ตัวอย่างเช่น นโยบายการสร้างรายได้
นโยบายด้านพาณิชย์และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

1.1 นโยบายการสร้างรายได้ ได้พูดถึงการแก้ปัญหาหนี้สินของประเทศด้วยการ
สร้างรายได้โดยเน้นการสร้างรายได้ทุกระดับ โดยส่งเสริมแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามเศรษฐกิจพอ
เพียงตามศักยภาพของชุมชนในระดับฐานรากของประเทศ ตั้งแต่การผลิตเพื่อบริโภค นำผลผลิตที่
เหลือออกจำหน่าย เพื่อสร้างรายได้ในครอบครัว ส่งเสริมการรวมตัวเพื่อดำเนินธุรกิจระดับชุม
ชน เร่งพัฒนาผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม

รัฐบาลสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการผลิตทั้งภาคเกษตร อุต
สาหกรรมและบริการ โดยคำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติและศักยภาพของทักษะที่ เพื่อกระจาย
โอกาส กระจายความเสี่ยงและฐานการผลิตของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม โดยมีแนว
นโยบายครอบคลุม 3 ด้าน คือ ด้านเกษตร ด้านอุตสาหกรรม และด้านการบริการ

1.1.1 ด้านการเกษตร ประกอบด้วย การฟื้นฟูและเสริมสร้างความเข้มแข็งของ
เกษตรกรโดยการปรับโครงสร้างด้านสินเชื่อ การส่งเสริมการทำเกษตร

ผสมผสาน และส่งเสริมให้เกษตรกรมีที่ทำกินโดยการพัฒนาการตรวจสอบคุณภาพ มาตรฐาน และส่งเสริมการประมงชายฝั่ง

1.1.2 ด้านอุตสาหกรรม รัฐบาลได้มีแนวนโยบายหลายๆ ด้าน ดังนี้

1. ปรับโครงสร้างการผลิตในการผลิตภาคอุตสาหกรรมค้ำึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ ทักษะฝีมือ ภูมิปัญญาของไทย สักยภาพทางการผลิตและการตลาด
2. เสริมสร้างให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน
3. พัฒนาบุคลากรและแรงงานภาคอุตสาหกรรมให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา
4. ส่งเสริมพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมให้มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ
5. ส่งเสริมบทบาทของสถาบันการเงินรวมทั้งสนับสนุนการจัดตั้งและการดำเนินงานกองทุนร่วมทุน
6. สนับสนุนให้เกิดการประกอบการใหม่ๆ

1.1.3 ด้านบริการและการท่องเที่ยว รัฐบาลมีนโยบายในการส่งเสริม คุณภาพ และมาตรฐานในการให้บริการ และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของภาคบริการและท่องเที่ยวโดย

1. พัฒนาภาคบริการจากการปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐาน เร่งรัดผู้ประกอบการให้มีความรู้ ทักษะด้านภาษา มาตรฐานการบริการและการจัดการ
2. ส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยแรงพื้นฐานระดับความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ไทยเป็นประตูหลักของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ ใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก

1.2 นโยบายด้านพาณิชย์ และเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

รัฐบาลมีนโยบายชัดเจนที่จะส่งเสริมผู้ผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SME)

ให้มีความเข้มแข็ง พร้อมๆ ไปกับการเร่งสร้างผู้ประกอบการ SME รายใหม่ เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ อันเป็นฐานภาษีให้กับประเทศในระยะยาว ได้ดำเนินการดังนี้

1. คณะรัฐมนตรีเห็นชอบจัดตั้งธนาคารพัฒนาวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SME Development Bank) จึงอนุมัติปรับปรุงกฎหมายเพื่อแปรสภาพบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เป็นธนาคาร
2. มอบหมายให้ธนาคารพาณิชย์ของรัฐเร่งรัดปล่อยสินเชื่อให้กับ SME

3. ลดภาษีเงินได้นิติบุคคลให้กับ SME
 4. ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีสำหรับธุรกิจเงินร่วมลงทุน เพื่อจูงใจให้นำเงินไปลงทุนในกิจการ SME
- (อ้างอิง ชูติวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ หน้า 223-224)

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

บัญชีเดินสะพัดขาดดุลรอบ 56 เดือน

ดร.อัญญา กล่าวว่า ดุลบัญชีเดินสะพัดขาดดุล 119 ล้านดอลลาร์สหรัฐส่วนดุลการชำระเงินเกินดุล 295 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยในเดือนเมษายน ธปท.มีการชำระหนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF Packages) 0.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ

ถือเป็นข่าวร้ายที่ดุลบัญชีเดินสะพัดในเดือนเมษายนขาดดุลเป็นครั้งแรกในรอบ 56 เดือน โดยเดือนสุดท้ายที่มีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดคือ สิงหาคม 2540 ซึ่งสิ่งที่ ธปท.ห่วงก็คือภาคการส่งออกแม้จะขยายตัวแต่มูลค่าก็ไม่ถึง 5,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพราะ มีปัจจัยด้านราคาสินค้าเป็นตัวฉุด นอกจากนี้กรณีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงที่เศรษฐกิจยังไม่แข็งแรงพอจะเป็นอันตรายต่อระบบเศรษฐกิจ ถ้าการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดนั้นเป็นการขาดดุลที่เกิดจากการนำเข้าสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค แต่ถ้าถามว่าเป็นแนวโน้มตัวเลขดุลบัญชีเดินสะพัดเป็นไปในทิศทางใดไม่สามารถตอบได้ในขณะนี้

ทั้งนี้ตามหลักสากลแล้ว การขาดดุลบัญชีเดินสะพัดที่เป็นอันตรายต่อประเทศนั้นคือ การขาดดุลเกินกว่า 3% ของ GDP ต่อปี ดังนั้นจึงไม่น่ากังวลมากนักในขณะนี้ เพราะ 3% ของ GDP ของไทย คือ 3,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งในเดือนเมษายนไทยขาดดุลเพียง 119 ล้านดอลลาร์สหรัฐและในช่วง 4 เดือนแรกของปีดุลบัญชีเดินสะพัดยังคงเกินดุลอยู่

(การเงินการธนาคาร ปีที่ 21 ฉบับที่ 24 มิ.ย.2545 :76)

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

1. สภาพที่มีป่าไม้ลดลงทำให้เกิดมลพิษต่างๆ เช่น น้ำเสีย ฝนแล้ง
2. การปนเปื้อนของสารเคมีในอาหาร เช่น พืช ผัก ผลไม้อาหารต่างๆ
3. สภาพทางภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงของโลกที่ร้อนและแห้งแล้ง ขาดน้ำในการทำการเกษตรกรรมและการบริโภค
4. สภาพมลพิษทางอากาศจากโรงงานอุตสาหกรรม จากควัน

1.1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน

คนไทยกับการจัดการหนี้

(ข่าวรวมคำแหง:8-14 เม.ย. 2545) สถานภาพของประเทศไทยในบัญชีรายชื่อของ

ธนาคารโลกที่ดี หรือกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ก็ดี เราอยู่ในฐานะเป็น “ลูกหนี้” หรือ debtor ของสถาบันการเงินทั้งสองแห่งนี้ ซึ่งก็เป็นเหมือนๆ กับประเทศส่วนใหญ่ในโลก รายการหนี้สินของประเทศเราจะปรากฏอยู่ในยอดหนี้ต่างประเทศ ซึ่งในปัจจุบันอยู่ที่ประมาณ 2.9 ล้านล้านบาท (คิดจาก 44 บาทต่อดอลลาร์) หนี้จำนวนนี้ แม้ว่าจะไม่ทำให้เราถูกจัดอยู่เป็นประเทศหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ก็นับว่า นักหนาสาหัสอย่างชนิดที่คนไทยในเมือง จะต้องตระหนักในฐานะเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกันก่อนหน้านี้ และควรหันมาร่วมกันคิดว่า จะจัดการแก้ไขปัญหานี้อย่างไรดี จึงจะไม่เป็นการโศกนาฏกรรม ไปให้คนไทยในชนบทอย่างไม่เป็นธรรม

อีกทั้งทุกครั้งที่มีการกล่าวถึงภาวะหนี้สินในประเทศ ปัญหาหนี้ที่มักจะหยิบยกมากล่าวอ้างถึงเสมอๆ ก็คือ ปัญหา NPL (non-performing loan) ซึ่งหมายถึงหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ หนี้ประเภทนี้มาจากภาคธุรกิจอุตสาหกรรม การค้า และการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ ปัจจุบันมียอดอยู่ที่ประมาณ 5 แสนล้านบาทเศษ ซึ่งเป็นหนี้จำนวนสูงราว 1 ใน 4 ของ GDP นี่เองที่สถาบันการเงินเอกชนประเมินว่าเป็นตัวจุดประกายตัวของเศรษฐกิจส่วนรวม ทั้งๆ ที่ หนี้จำนวนมหาศาลเหล่านี้ ล้วนเกิดมาจากความผิดพลาดในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินทั้งสิ้น ซึ่งภาระหนี้ควรตกแก่ภาคธุรกิจ ไม่ใช่ผลักมาเป็นหนี้ของกองทุนฟื้นฟูมากมายดังเช่นที่เป็นอยู่

สำหรับประเทศไทยของเรา ซึ่งมีหนี้ต่างประเทศรวมทั้งสิ้นราว 2.9 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 65 ของ GDP แน่่อนที่สุดว่า ภาระหนี้ต่างประเทศจำนวนหนี้ จะทำให้คนไทยตกอยู่ในภาวะหนี้ไปอีกนานหลายปี โดยที่เราคงไม่อาจคาดหวังให้เจ้าหนี้มายกหนี้ให้เราเป็นแน่ เพราะประเทศเรามีศักยภาพพอที่จะใช้หนี้ได้ เพียงแต่ว่าในการชำระหนี้หนี้ นั้น หากเป็นหนี้ภาครัฐ รัฐบาลจะต้องไม่ผลักภาระไปยังประชาชนผู้ยากไร้มากเกินไปโดยเฉพาะ เกษตรกรซึ่งมักจะมีหนี้สินมากเป็นทุนอยู่แล้ว

(โลกเศรษฐกิจ:รศ.เสรี ลีลาถัย หน้า17,8-14 เม.ย.45)

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่น

สังคมไทยมีความอ่อนแอในเรื่องใหญ่ๆ ถึง 5 ประการ คือ

1. ความอ่อนแอทางศีลธรรม

ความอ่อนแอเป็นเรื่องสำคัญที่กำหนดความสำเร็จในเรื่องอื่นๆ แต่ถ้าศีลธรรมอ่อนแอแล้วย่อมนำไปสู่ภาวะวิกฤตในทุกเรื่อง ประเทศไทยเป็นเมืองพุทธก็จริง แต่มีปัญหาศีลธรรมมาก การลักขโมยมีอยู่ทั่วถึงทั่วประเทศ การคอร์รัปชั่นระดับชาติ การฆ่ากันตายเคยมีอัตรา

เป็นที่สองในโลก รวมทั้งการละเมิดสิทธิเด็กและสตรี การทำลายสิ่งแวดล้อม การเห็นแก่ประโยชน์ความเชื่อถือ กระทบเศรษฐกิจ เพราะความเชื่อถือได้เป็นทุนทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คนไทยยังขาดจิตสาธารณะ หรือ Public Mind ยังมีจิตคับแคบ เห็นแก่ตัว เห็นแก่พรรคพวก ทำให้ไม่สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมใหญ่ได้อย่างสมดุล การขาดความสมดุลก็คืออาการป่วย ซึ่งจะต่อไปเป็นวิกฤต

2. ความอ่อนแอทางปัญญา

สังคมไทยมีวัฒนธรรมอำนาจมากกว่าวัฒนธรรมปัญญา นิยมใช้ความรุนแรงมากกว่าการสร้างความรู้ การศึกษาก็เน้นท่องจำมากกว่าการทำ การคิด การสร้างความรู้ สื่อมวลชนที่ถูกใช้ไปในทางกระตุ้นกิเลสตัณหาทางวัตถุนิยมมากกว่าการสร้างปัญญา การค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างความรู้ เพื่อเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์มีน้อยมาก สังคมทั้งสังคมจึงอ่อนแอทางปัญญาจะว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางปัญญาก็ได้ ความอ่อนแอทางปัญญาทำให้ไม่สามารถประคองตัวอยู่ในสมดุลได้ จึงเจ็บป่วยและวิกฤต

3. ความอ่อนแอของระบบเศรษฐกิจ

ระบบเศรษฐกิจของเราเป็นระบบที่ทอดทิ้งและทำลายเศรษฐกิจของฐานล่างให้อ่อนแอ มุ่งส่งเสริมคนส่วนน้อยข้างบนให้มีเงินมาก แต่เศรษฐกิจข้างบนก็ไม่ใช่เศรษฐกิจจริง แต่เป็นเศรษฐกิจเทียม ที่ชักย้ายถ่ายเทถึงกำไรกัน มากกว่าเป็นการผลิตทางเศรษฐกิจจริงๆ มีความฉ้อฉล คดโกง เอาเปรียบสูง ปราศจากการค้นคว้าวิจัยให้เข้มแข็งทางปัญญา และพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง

ในเมื่อระบบเศรษฐกิจมีลักษณะเช่นนี้ คือฐานล่างอ่อนแอ ข้างบนมีความเทียมและฉ้อฉล ระบบทั้งระบบจึงอ่อนแอจนพังทลายลง เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในปัจจุบัน

4. ความอ่อนแอของระบบรัฐ

ระบบรัฐซึ่งประกอบด้วยระบบการเมืองและระบบราชการอ่อนแอยิ่ง เพราะขาดความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ขาดปัญญา และมีการคอร์รัปชันสูง อำนาจอำนวนนั้นปกคลุมไปทั่วทุกปริมณฑลของสังคม ในเมื่ออำนาจอำนวนไม่ถูกต้องย่อมส่งผลเสียอย่างทั่วถึงทุกๆ มิติ ทั้งเรื่องศีลธรรม เรื่องปัญญา เรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความอ่อนแอของระบบรัฐจึงเป็นต้นเหตุสำคัญของวิกฤตการณ์

5. ความอ่อนแอของสังคม

โครงสร้างทางสังคมไทย เป็นโครงสร้างทางคั่ง คือเป็นความสัมพันธ์กันเชิงอำนาจ ระหว่างคนข้างบนที่มีอำนาจกับคนข้างล่างที่ไม่มีอำนาจ เป็นนายกับไพร่ หรือเป็นเจ้านายกับลูกน้อง คนมีอำนาจข้างบนจะคั่งสิ่งต่างๆ จากคนข้างล่างไปเจ้าตัว ทั้งเศรษฐกิจและเกียรติ

คนข้างล่างจะไม่มีเกียรติและยากจน เมื่อคนข้างล่างถูกบีบคั้นเอาเปรียบก็จะเก เช่น หนีงาน
 ไม่ยอมของหลวง และแสวงหาผู้อุปถัมภ์ กลายเป็นสังคมอุปถัมภ์ ผู้คนคิดพึ่งพาผู้อื่น ไม่คิดพึ่งตัวเอง
 (อ้างอิง ยุทธศาสตร์ชาติ หน้า 5 - 8)

1.1.7 ค่านิยมในกระแสดนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมคนไทย

(รวมพลัง :10 มิ.ย.2545) ยุพาพร ตัวเลขเศรษฐกิจที่ประเมินโดย IMF ซึ่งได้กล่าว
 ว่า

เศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังดีขึ้นทางรัฐบาลของท่าน ฯพณฯ คร.ทักษิณ ชินวัตร ก็บอกย่ำว่าทาง
 รัฐบาลได้พยายามแก้ไขและแนวโน้มดีขึ้นจึงทำให้คนไทยบางกลุ่ม บางคน บางพวก ลืมความหลัง
 จากภาวะเศรษฐกิจที่ทรุดตัวลงในอดีต เริ่มที่จะมีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ซื้อมือถือสร้อยสร้อยจากตัวเลข
 ของสินค้านำเข้าปรากฏว่า ตัวเลขที่น่าตกใจในการนำเข้าคือ สุรา และเครื่องสำอางค์ ซึ่งมีการนำเข้า
 สูงมากเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ตัวเลขติดลบ และกระแสเงินสดต้องไหลออกก่อนข้างสูงมาก จึงทำให้
 นำเป็นห่วงอย่างยิ่งต่อค่านิยมในสินค้าต่างประเทศ นอกจากสินค้าเหล่านี้แล้ว ยังปรากฏตัวเลขว่า
 คนไทยได้เดินทางไปท่องเที่ยวต่างประเทศก่อนข้างสูงในช่วงปีภาคเรียน จึงทำให้เป็นห่วงอย่างยิ่ง
 กับทัศนคติของลูกหลานไทยในอนาคตที่จะฟังเพื่อตามบรรพบุรุษที่สั่งสอนและทำให้ตกเป็นทาส
 ของความฟุ่มเฟือย สุดท้ายค่านิยมผิดๆ ก็จะติดตัวจนกระทั่งมีผลต่อตนเองและประเทศชาติ จะต้อง
 เปลี่ยนทัศนคติด้านนี้ให้กับท่านเอง และลูกหลานของท่านไม่เช่นนั้น วิฤตการณ์เช่นนั้น อาจจะ
 ต้องมาถึงท่าน เนื่องจากประเทศไทยยังเป็นประเทศยากจน มีหนี้สาธารณะก่อนข้างสูงถึงแม้ว่าท่าน
 เป็นมหาเศรษฐี แต่ท่านจะพบกับความลำบากหากประเทศของท่านตกอยู่ในภาวะวิกฤตจะด้วย
 ประสิทธิภาพที่น่าสงสัยการตกเป็นทาสของประเทศอื่นๆ โดยไม่รู้ตัวเนื่องจากมีค่านิยมและทัศนค
 ตีต่อสินค้าต่างประเทศ

(ยุพาพร:2545) “แวดลอมเศรษฐกิจการเมืองและสังคม” รวมพลัง มิถุนายน 2545, หน้า 10

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านโกรกพัฒนา

ที่มาของชื่อหมู่บ้านคือ การเอาชื่อเดิมของหมู่บ้านมาตั้งด้วยก็เพื่อเป็นอนุสรณ์
 ที่ระลึก แต่เพื่อให้คนในหมู่บ้านรู้สึกตัวต้นตัวและความกระตือรือร้น เพื่อความเป็นสิริมงคลเพื่อ
 ต้องการให้หมู่บ้านเจริญขึ้นมา จึงได้เดิมคำว่า “พัฒนา” มาต่อท้ายคำว่า “โกรก” จึงเป็นชื่อหมู่บ้าน
 ใหม่ชื่อว่า “บ้านโกรกพัฒนา”

บ้านโกรกพัฒนา แยกจากบ้านโกรก หมู่ที่ 6 เป็นหมู่ที่ 19 ตำบลโคกสูง จังหวัดนครราชสีมา ตามประกาศจังหวัดลงวันที่ 13 พฤษภาคม 2536 มีผลบังคับใช้แต่วันที่ 1 เมษายน 2536 เป็นต้นมา

ต่อมาอีก 2 ปีก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอีก ได้โอนจาก หมู่ที่ 19 ตำบลโคกสูง มาเป็นหมู่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 1 สิงหาคม 2538 ใช้บังคับได้ตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน 2538 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

คนกลุ่มแรกที่มาเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านหรือจะเรียกว่าผู้ริเริ่มดำเนินการที่ทำให้มีหมู่บ้านโกรกพัฒนาเกิดขึ้นมาได้จนถึงทุกวันนี้ ก็คือบุคคล 3 ท่านดังต่อไปนี้คือ

1. นายผิน บาลโพธิ์ ปราชญ์ชาวบ้าน
2. ครูอนัน พัฒนกุล ครูในโรงเรียนหนองไข่น้ำ
3. นางสนธิ สมบัติกำไร พัฒนาการตำบล

เมื่อ 8 ปีที่แล้วตอนแรกมีจำนวนบ้านเรือนทั้งหมด 92 หลังคาเรือน ซึ่งเป็นประชาชนที่ถูกแบ่งแยกออกมาจากหมู่บ้านโกรก หมู่ 6 นั่นเอง

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ทำเลที่ตั้ง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตัวอำเภอเมืองนครราชสีมา อยู่ห่างจาก อำเภอเมือง ประมาณ 20 กิโลเมตรมาตามถนนสุรนารายณ์ แล้วแยกขวาระหว่าง กิโลเมตรที่ 14-15 ไปตามถนนสายบ้านโคกสูง - มิตรภาพ ในระยะทาง 4.5 กิโลเมตร ก็จะมาถึงบ้านโกรกพัฒนา

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ หมู่บ้านค่านิง ตำบลจันอัด

ทิศใต้ ติดต่อกับ หมู่บ้านบึงทับช้าง ตำบลจอหอ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่บ้านหนองไข่น้ำ ตำบลหนองไข่น้ำ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับหมู่บ้านหนองกระชาย ตำบลโคกสูง

สภาพที่ดิน

ในสมัยก่อนสภาพดินในหมู่บ้านเป็นลักษณะที่นาสลับกับเนินดินสูง ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ แต่ในปัจจุบันได้แปรสภาพเป็นบ้านพักอาศัยหมดแล้ว เป็นพื้นดินเรียบหมดแล้ว และดินในหมู่บ้านรวมถึงดินในการทำการเกษตรจะเป็นดินเค็ม บางพื้นที่ก็จะเป็นดินปนทรายไม่สามารถป้อนน้ำใช้ได้เองตามคร้วเรือนเหมือนกับหมู่บ้านอื่น ๆ เลย

แหล่งน้ำสำคัญของชุมชน

แต่ก่อนใช้น้ำในสระที่วัดบ้านโกรก หมู่ 6 แต่ปัจจุบันใช้น้ำประปาแทน ซึ่งก็

อยู่ในหมู่ 6 เหมือนกัน ซึ่งตั้งอยู่ในวัดบ้านโกรก ส่วนน้ำที่ใช้ในการเกษตรก็คือห้วยในหมู่บ้าน
โกรก หมู่ 6 เช่นกัน

ระบบสาธารณูปโภค

มีไฟฟ้าใช้เมื่อเดือน เดือนมกราคม พ.ศ. 2529

มีน้ำประปาใช้เมื่อ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2535

มีถนนลาดยางเข้าหมู่บ้านเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2536

ปัจจุบันเหลือแค่โทรศัพท์ประจำหลังคาเรือนที่ยังเข้ามาไม่ถึง มีเพียงการติดตั้ง

โทรศัพท์สาธารณะประจำน้ำทางเข้าหมู่บ้าน 1 คู่แต่ก็ไม่ได้รับความสะดวกเพราะโทรศัพท์
เครื่องนี้เสียบ่อย ๆ

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านโกรกพัฒนา มีจำนวนประชากร 589 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

จำนวน 305 คน เพศชายจำนวน 284 คน

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ในหมู่บ้านมีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างดี จะมีคนจนน้อย คนจนในหมู่บ้าน
สามารถหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องได้ ไม่ถึงกับว่าไม่มีอะไรรับประทาน มีระบบการหมุนเวียนเปลี่ยน
มือถือเงินกันดี มีการไหลเวียนเงินในหมู่บ้าน โดยมีส่วนร่วมแล้วถือว่าประชาชนในหมู่บ้านมีอยู่ดี
กินดี

การประกอบอาชีพ

อาชีพทำนา 103 ครอบครัว รับราชการ 2 ครอบครัว

ค้าขาย 5 ครอบครัว รับจ้าง 70 ครอบครัว

ทำสวน 3 ครอบครัว

ในชุมชนมีร้านค้า 5 แห่ง โรงเรียน 1 แห่ง

มีพื้นที่ทำการเกษตร 1,085 ไร่ (เป็นพื้นที่ทั้งหมด)

ผลผลิตด้านทำนา ทั้งหมู่บ้านปีละ จำนวน 223,340 กิโลกรัม ขายไป
จำนวน 156,338 กิโลกรัม เก็บไว้รับประทานจำนวน 67,002 กิโลกรัม ทั้งหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปี
ละ 400 กระสอบ

รายได้ของประชาชน ในหมู่บ้านต่อปีในแต่ละครอบครัว โดยประมาณ ดังนี้

1,000 - 5,000 บาท 10 ครอบครัว

5,001 - 10,000 บาท 20 ครอบครัว

10,001 - 20,000 บาท 35 ครอบครัว

20,001 - 30,000 บาท	30	ครอบครัว
30,001 - 50,000 บาท	12	ครอบครัว
50,001 - 100,000 บาท	15	ครอบครัว

ภาษีต่าง ๆ ในชุมชนแต่ละปีเก็บภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีที่ดิน, ภาษีร้านค้า ฯลฯ

ปีละ 7,418 บาท

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

เครือญาติ

สังคมการเป็นอยู่ของประชาชนหมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ 5 ตำบลหนองไผ่น้ำ กอเมือง จังหวัดนครราชสีมา อยู่กันแบบระบบครอบครัว เอื้อเพื่อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะเป็นญาติพี่น้องกัน

ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ผู้นำของหมู่บ้าน ผู้นำที่เป็นทางการคือ กำนันและผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำที่ไม่

เป็นทางการคือปราชญ์ชาวบ้าน และผู้รู้ผู้มีความสามารถ

ผู้นำคือนายสัมเรียง สอดโคกสูง ซึ่งเป็นทั้งผู้ใหญ่บ้านและเป็นกำนัน ตำบลหนองไผ่น้ำอีกด้วย ส่วนปราชญ์ชาวบ้านที่คอยให้ข้อมูลกับทางรัฐและบุคคลที่ต้องการข้อมูลของหมู่บ้านได้นั้นคือ นายผิน บาลโพธิ์

การปกครองประชาชน ในหมู่บ้านมีการปกครองแบบประชาธิปไตยมีการประชุมในเรื่องต่าง ๆ ที่วัดบ้านโกรก มีการยกมือนับคะแนนเสียง เป็นต้น

วัดและประเพณี

บ้านโกรกพัฒนาไม่มีวัดในหมู่บ้าน แต่เวลามีกงานต่าง ๆ มีพิธีกรรมอะไร หรือมีประเพณีอะไรก็จะใช้ร่วมกับบ้านโกรก หมู่ 6 คือใช้วัดบ้านโกรกด้วยกัน

ประเพณีต่าง ๆ ถ้ามีการจัดงานก็มักจะจัดที่วัดบ้านโกรก เช่น ประเพณีสงกรานต์และวันสำคัญทางพุทธศาสนา หรือกระทั่งวันพ่อแห่งชาติ, วันแม่แห่งชาติ ก็จะมีการจัดงานถวายพระพรที่วัดบ้านโกรก เป็นต้น

โรงเรียนและการศึกษา

ไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน จึงไปเรียนที่ โรงเรียนหนองไผ่น้ำ ซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้านหนองไผ่น้ำ โรงเรียนจะห่างจากบ้านโกรกพัฒนาไปอีก 1.5 กิโลเมตร

การศึกษาของประชาชนในหมู่บ้านสมัยก่อนจะจบ ป.4 - ป.6 แต่ปัจจุบันประชาชนในหมู่บ้านต่างก็เห็นถึงความสำคัญของการเรียน ต่างก็พากันส่งเสริมให้ลูกหลานได้เรียนสูง ๆ เพื่อให้ได้รับความรู้และนำมาพัฒนาหมู่บ้านให้มีความเจริญ

สุขภาพอนามัย

สุขภาพอนามัยของคนในหมู่บ้านดี ไม่มีโรคภัยหรือโรคระบาด แต่ก็ไม่มีอนามัยในหมู่บ้านใช้น้ำดื่มที่บ้านหนองไข่น้ำ แต่ก็ไม่ไกลจากหมู่บ้านมากนัก ห่างเพียง 2 กิโลเมตร ซึ่งก็ถือว่าสามารถไปมาได้สะดวก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับหมู่บ้าน จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

1.1 การมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการของสมาชิก

บ้านโกรกพัฒนา หมู่ 5 ได้รับอนุมัติเงินกองทุน 1 ล้านบาท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2544 และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้นำเงินกองทุน 1 ล้านบาท นี้ไปฝากธนาคารออมสิน สาขานครราชสีมา โดยฝากเป็นบัญชีประเภทออมทรัพย์ ใช้ชื่อบัญชีว่า กองทุนหมู่บ้านบ้านโกรกพัฒนา เลขที่บัญชี 06-4301-20188462-4 ในวันที่ 30 สิงหาคม 2544 นอกเหนือจากเงินกองทุน 1 ล้านบาทแล้ว ยังมีเงินทุนสะสมประเภทอื่น ๆ ดังนี้

เงินออม จำนวน 4,640 บาท ได้มาจาก เงินฝากถังจะ เก็บรักษาโดย นายบุญเกิด สุขโคสูง เงินค่าธรรมเนียม จำนวน 1,820 บาท ได้มาจาก การรับสมัครสมาชิก เก็บรักษาโดย นายผิน บาลโพธิ์

ซึ่งเงินกองทุนหมู่บ้านนี้ได้รับการอนุมัติให้กู้เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือสวัสดิการแล้ว

กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ขั้นตอนการขอกู้โดยผู้ที่จะสามารถกู้เงินได้ ต้องเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เมื่อสมาชิกมีความประสงค์ที่จะขอกู้จะมารับแบบฟอร์มของโครงการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อพิจารณาอนุมัติ เมื่อรับแบบฟอร์มไปแล้วให้สมาชิกเขียนโครงการด้วยตนเอง โดยมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมอย่างชัดเจน ระบุวงเงินกู้ และมีลายเซ็นของผู้เสนอโครงการ มีผู้ค้ำประกัน จำนวน 2 คนและพยาน หากผู้กู้เงินเกิน 20,000 บาทให้นำหลักทรัพย์ มาค้ำประกัน เมื่อเอกสารคำขอกู้เรียบร้อยแล้วก็นำเสนอต่อคณะกรรมการ โดยแนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้กู้กับผู้ค้ำประกัน และสำเนาบัญชีธนาคารออมสิน ระบุเลขที่บัญชีของผู้กู้ ดังนั้นเอกสารประกอบการกู้ยืมมีดังนี้

1. แบบโครงการที่สมาชิกเขียนเพื่อขอกู้
2. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนผู้ขอกู้
3. สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนผู้ค้ำประกัน
4. สำเนาบัญชีธนาคารของสมาชิก

5. หลักฐานการคำประกัน

ปัญหาที่พบในขั้นตอนการขอกู้

1. ผู้กู้เขียนคำขอกู้ไม่เป็น

2. ไม่สามารถชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการกู้เงินเมื่อมีการซักถาม

3. สมาชิกนำเอกสารการขอกู้มาไม่ครบ

การคัดเลือกผู้กู้สมาชิกต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นพ่านักหรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านโกรกพัฒนา เป็นระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 6 เดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

2. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงามมีความรู้ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์กองทุนเป็นสำคัญ

การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

2. คณะกรรมการกองทุนจะเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่ง บุคคลใด เข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

การโอนเงินให้ผู้กู้

เมื่อสมาชิกผู้ขอู้ได้เสนอโครงการคำขอู้ ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน แล้ว

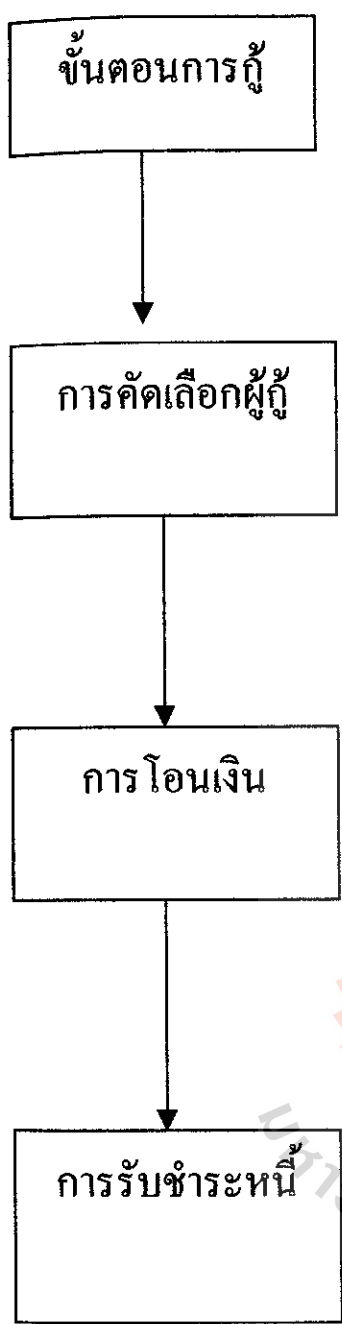
คณะกรรมการจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารต่าง ๆ เมื่อถูกต้องครบถ้วนก็จะนำเอกสารส่งไปยังธนาคาร เพื่อโอนเงินโดยมีประธาน เลขานุการ และเหรัญญิก เป็นผู้โอนเงินไปยังสมาชิกผู้ขอู้

การรับชำระหนี้

เมื่อครบกำหนดชำระหนี้ สมาชิกสามารถส่งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยได้ที่ธนาคารออม

สิน ที่สมาชิกมารับเงินกู้ และจะได้รับใบเสร็จ 1 ใบให้นำใบเสร็จขึ้นต่อคณะกรรมการว่าได้มีการชำระเงินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เงินกู้ตามที่ได้ขอู้ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมด้วยดอกเบี้ยภายในหนึ่งปี และเงินกู้ในกรณีฉุกเฉินให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกิน 120 วัน หรือตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ตามลักษณะของเหตุที่เกิดการนำไปใช้ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

4.1 แผนภูมิการกู้เงินกองทุนหมู่บ้านเกรกพัฒนา

1. รับฟังการชี้แจง
2. ซื่อแบบเสนอโครงการ
3. จัดทำแบบ
4. ส่งแบบเสนอโครงการ

1. จัดประชุม
2. กำหนดหลักเกณฑ์
3. ดำเนินการคัดเลือก
4. แจ้งผู้กู้

1. จัดทำสัญญาและเอกสารประกอบ
2. พาสมาชิกเปิดบัญชีธนาคาร
3. นัดขอโอนเงิน
4. โอนเงินเข้าบัญชี
5. มอบบัญชีคืนสมาชิก

1. แจ้งสมาชิก
2. สมาชิกนำเงินไปชำระหนี้กับธนาคาร
3. ธนาคารออกใบเสร็จ
4. สมาชิกนำใบเสร็จมาส่งกับธนาคาร

การจัดสรรผลประโยชน์ มีดังต่อไปนี้

1. เพิ่มทุนในกองทุนหมู่บ้าน	30%
2. ค่าบริหารจัดการของคณะกรรมการ	20%
3. สงเคราะห์ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส	10%
4. ใช้ในการพัฒนาศึกษาดูงาน	15%
5. เพื่อการรณรงค์ปราบยาเสพติด และงานกีฬา	10%

6. การประกันความเสี่ยง

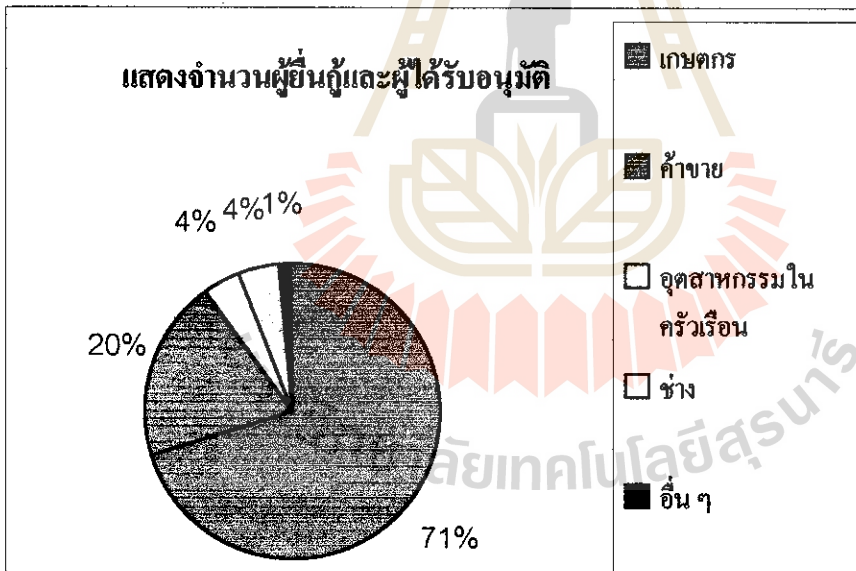
15%

กองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนา มีสมาชิก 88 คน ได้มีการอนุมัติให้สมาชิกกองทุนกู้ยืม 1 ครั้ง โดยจำนวนผู้ที่ขอกู้ จำนวน 73 คน ได้รับการอนุมัติ 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 95.89% ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 รายละเอียดสมาชิก

ครั้งที่	วัน เดือน ปี	จำนวนผู้ยื่นกู้ (ราย)	จำนวนผู้ได้รับอนุมัติ (ราย)
1	30 มิถุนายน 2544	73	70
รวม		73	70

จำนวนผู้ที่ได้รับอนุมัติทั้ง 70 รายนี้ ประกอบไปด้วย อาชีพการเกษตร ช่างอุตสาหกรรมในครัวเรือน ตามลำดับ รายละเอียดแสดงในแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงจำนวนผู้ได้รับอนุมัติตามกลุ่มอาชีพ

จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้มี 70 ราย ยอดเงินให้กู้รวม 1,000,000 บาท โดยผู้กู้ได้นำเงินไปดำเนินกิจกรรม พัฒนาอาชีพ ดังนี้

1. ปลุกพืช	25	ราย	รวมเงินกู้	371,000 บาท
2. เลี้ยงสัตว์	24	ราย	รวมเงินกู้	289,000 บาท
3. ค้าขาย	14	ราย	รวมเงินกู้	215,000 บาท
4. การบริการ	3	ราย	รวมเงินกู้	50,000 บาท
5. อุตสาหกรรม	3	ราย	รวมเงินกู้	60,000 บาท
6. อื่น ๆ	1	ราย	รวมเงินกู้	15,000 บาท

จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์ของโครงการจะมีทั้งหมด 70 คน และผู้ที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์จะไม่มี จะมีแค่ผู้กู้บางรายที่นำไปประกอบอาชีพ และได้ขาดทุนทำให้เลิกประกอบอาชีพตามที่ได้ออกไปแล้ว ยอดเงินกองทุนสะสม รวมทั้งสิ้น 6,460 บาท มีการนำไปใช้ประโยชน์ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงยอดเงินกองทุนสะสมประเภทต่าง ๆ

ประเภท	จำนวนเงิน	การใช้ประโยชน์	ได้มาจาก	เก็บรักษาเงินโดย
1. เงินออม	4,640	เพื่อสาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้าน	เงินเก็บฝากสัจจะ	นายบุญเกิด สืบโคกสูง
2. ค่าธรรมเนียม	1,820	การดำเนินงานกองทุน	การรับสมัครสมาชิก	นายผิน บาดโพธิ์
	6,460			

1.2 ความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

บ้านโกรกพัฒนา ได้มีการเปิดเวทีประชาคม เพื่อคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2544 มีผู้เข้าร่วมเวทีประชาคมทั้งหมด 97 คราวเรือน คิดเป็น 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนที่มีอยู่ทั้งหมดในหมู่บ้าน ก่อนที่จะมีการคัดเลือกที่ประชุมได้กำหนดจำนวนคณะกรรมการกองทุนที่จะคัดเลือกจำนวน 15 คน เนื่องจากเห็นว่าภารกิจของกองทุนมีมากจะต้องมีคนหลาย ๆ คน มาช่วยกันทำงานจึงจะบรรลุผลสำเร็จ ต่อจากนั้นที่ประชุมได้กำหนดวิธีการในการคัดเลือก โดยการรับสมัครบุคคลที่สนใจ

ผลการคัดเลือกปรากฏว่าได้คณะกรรมการกองทุนดังนี้

- นายบรรจง สารโคกสูง ประธาน
- นายบุญเกิด สืบโคกสูง รองประธาน
- นายสุระพล ผืนโคกสูง เลขานุการ

5. นายแก้ว	แผนโคกสูง	กรรมการ
6. นายชอบ	นิมิตหมื่นไวย	กรรมการ
7. นายสัมเรียง	สอโคกสูง	กรรมการ
8. นายบุญเทียม	บังจันอัด	กรรมการ
9. นางเกษร	ศรีอภัย	กรรมการ
10. นางบัวลอย	อัมพุดชา	กรรมการ
11. นางผัน	รุ่งเรือง	กรรมการ
12. นางเจือ	ทอนสูงเนิน	กรรมการ
13. นายจงกล	ไม้โคกสูง	กรรมการ
14. นางบุญสม	เวียนโคกสูง	กรรมการ
15. นางสมจิต	เริงสนาม	กรรมการ

คณะกรรมการกองทุนชุดนี้จะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 2 ปี นอกจากนั้นอาจจะต้อง
ออกจากตำแหน่งด้วยเหตุต่อไปนี้

1. ไม่เข้าร่วมประชุม
2. ไม่ส่งเงินคืน
3. ทำผิดต่อระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้าน และ
ชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
4. ตามระเบียบกองทุนว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านได้มีการจัดทำ โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการในการย
ร่างระเบียบ จำนวน 15 คน ประกอบด้วยตัวแทนคณะกรรมการกองทุน จำนวน 5 คน และตัว
แทนสมาชิกกองทุน จำนวน 10 คน หลังจากนั้นนำระเบียบที่มีการยกร่าง เข้าสู่เวทีประชา
พิจารณ์ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดทำระเบียบ คือสมาชิกและคณะกรรมการกองทุนมี
ความขัดแย้งในเรื่องของอัตราดอกเบี้ย ว่าควรจะเป็นเท่าไรจึงจะเหมาะสม โดยสมาชิกกองทุนเห็น
ว่าไม่ควรจะมีอัตราดอกเบี้ยสูงเพราะเงินกองทุน 1 ล้านบาท เป็นเงินที่รัฐบาลต้องการช่วยเหลือ
ประชาชนในการนำไปลงทุนประกอบอาชีพ จึงไม่ควรที่จะคิดดอกเบี้ยแพง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน

การขอขึ้นทะเบียนหมู่บ้านโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการได้ประเมินความ

พร้อมในด้านต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน เช่น จำนวนประชากร, ครุภัณฑ์, อาชีพ ผลผลิต คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เช่น การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน การตรวจสอบคุณสมบัติ วันที่มีการคัดเลือก เป็นต้น การเตรียมพร้อมของหมู่บ้าน เช่น ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ทุนการดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน เช่น จำนวนกลุ่มในหมู่บ้าน, จำนวนสมาชิกกองทุน การเปิดบัญชี การเชื่อมโยงเครือข่ายชุมชน เป็นต้น แนวคิดในการบริหารโครงการกองทุน เช่น วิธีการในการบริหารเงินกองทุน การพิจารณาเงินกู้ วิธีการควบคุมการใช้จ่ายเงินกู้ เป็นต้น

การจัดทำบัญชี ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้านได้มีการจัดทำในขณะนี้มีจำนวน 4 ฉบับ คือ ระบบบัญชีรายรับ – จ่ายของกองทุน (แสดงงบดุล) บัญชีคุมลูกหนี้รายตัว ทะเบียนเกี่ยวกับสมาชิกกองทุน ทะเบียนเกี่ยวกับผู้กู้ จะจัดทำเฉพาะเวลาที่มีรายรับ – รายจ่าย หรือถึงกำหนดชำระคืนเงินกู้ คณะกรรมการทั้งหมดจะช่วยกันจัดทำ จะมีปัญหาในเรื่องเวลา เพราะส่วนใหญ่จะไม่ค่อยว่างและทำบัญชีไม่เป็น

การรับสมัครและการหมดสมาชิกสภาพ การรับสมัครสมาชิกขึ้นขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านโดยมีคุณสมบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านโครงการพัฒนาสามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล กลุ่ม หรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัคร โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้พิจารณาคุณสมบัติของผู้ที่มีความประสงค์จะเป็นสมาชิก เมื่อได้รับการพิจารณาให้เป็นสมาชิกแล้ว จะแจ้งให้สมาชิกชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้นภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้รับการพิจารณาให้เป็นสมาชิกแล้ว การทำทะเบียนสมาชิก ให้สมาชิกทุกคนกรอกประวัติส่วนตัว กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกและจะมีการออกหมายเลขให้กับสมาชิก การขอกู้เงินและการชำระเงินสมาชิกที่มีประสงค์จะขอกู้เงิน ให้มารับเอกสารประกอบการขอกู้เพื่อนำไปเขียนโครงการขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ ในการขอกู้ให้ชัดเจน และเอกสารประกอบการขอกู้ให้ครบเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเพื่อพิจารณาอนุมัติเงินกู้ เมื่อครบกำหนดชำระคืนเงินกู้ให้สมาชิกที่มีความประสงค์ชำระคืนเงินกู้ไปชำระเงินที่ธนาคารออมสิน จากนั้นให้นำใบเสร็จมาแสดงต่อคณะกรรมการกองทุนว่าได้ชำระเงินกู้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

การส่งเสริมการใช้จ่ายเงินกู้ยังไม่ส่งเสริมเนื่องจากสมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่จะนำไปลงทุน ในอาชีพเดิมซึ่งเป็นอาชีพเกษตรกรรมและยังขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านนี้ ไม่มีผู้ที่มีความรู้มาให้คำแนะนำและส่งเสริมการตลาด

การตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้โดยคณะกรรมการเงินกองทุนหมู่บ้าน จะแต่งตั้งผู้ตรวจสอบจำนวน 1 ชุดเพื่อเข้าไปติดตาม และประเมินผลของสมาชิกผู้กู้โดยการประสานงานกับบัณฑิตกอง

ทุนหมู่บ้าน ในการตรวจสอบการใช้เงินของสมาชิกตามวัตถุประสงค์ การจัดทำรายงานทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านทุก ๆ หนึ่งเดือน นอกจากนี้ทางส่วนกลางยังจะได้รับข้อมูลจากบันทึกกองทุนหมู่บ้านโดยผ่านทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

1.3 การมีกระบวนการพึ่งตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อแก้ปัญหาของตนเองการสร้างศักยภาพของตนเองและสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

กองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนาดำเนินงานและสามารถปล่อยกู้ให้สมาชิก ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้และการพึ่งตนเองของคนในชุมชนใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาบริหารจัดการกับเงินกองทุนหมู่บ้าน โดยเริ่มจากการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เอกสารการขอขึ้นทะเบียนและระบบบัญชีต่าง ๆ โดยที่คณะกรรมการเป็นผู้จัดทำขึ้นเองโดยอาศัยต้นแบบจากส่วนกลางมาเป็นแนวทางในการจัดการ ยกตัวอย่างเช่น ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โกรกพัฒนาจะใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 เป็นแบบอย่างในการจัดทำเอกสารดังกล่าว นอกจากนี้การจัดทำเอกสารดังกล่าวยังได้มีการปรับปรุงแก้ไข ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน โกรกพัฒนาเพื่อให้กองทุนหมู่บ้าน โกรกพัฒนา มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพในการจัดการสูงสุดส่วนเอกสารขอขึ้นทะเบียนและการประเมินความพร้อมของหมู่บ้านในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านส่วนการจะมีเอกสารให้คณะกรรมการไปสำรวจข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านว่าจะสามารถจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านได้หรือไม่ นอกจากนี้จะได้เรียนรู้การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เอกสารการขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนแล้วคณะกรรมการยังจะต้องมีการจัดทำบัญชี เพื่อใช้ตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการอีกด้วยโดยการจัดทำบัญชี ทางส่วนจะจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีเบื้องต้นเพื่อเป็นต้นแบบที่ใช้เป็นบัญชีในการบริหารกองทุน โดยได้มีการจัดอบรมคณะกรรมการที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับบัญชี ในเดือนมิถุนายน 2545 ที่ผ่านมา ซึ่งทำให้คณะกรรมการได้เรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้น และสามารถจัดทำบัญชีได้อย่างถูกต้องและเป็นแบบเดียวกันกับระบบบัญชีของกองทุนหมู่บ้านอื่น ๆ

นอกจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้มีกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นและได้มีการเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนโครงการเพื่อขอกู้ การจัดทำประชาคมระดับหมู่บ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ต่าง ๆ รู้ปัญหาในการดำเนินโครงการและแนวทางแก้ไขของสมาชิกแต่ละรายเพื่อทราบถึงทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและสมาชิกยังจะมีโอกาสที่จะเข้ามาบริหารและจัดการเงินกองทุนอีกด้วย เมื่อคณะกรรมการหมดวาระลง นอกจากนี้สมาชิกยังได้เรียนรู้การวางแผนการทำธุรกิจเนื่องจากผู้กู้ต้องส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยในระยะเวลาที่กำหนดหาสมาชิกรายใดไม่มีการวางแผน เมื่อถึงเวลาต้องชำระเงินก็จะไม่สามารถชำระเงินตามกำหนดได้

ทางกองทุนหมู่บ้านยังได้มีการตรวจสอบการกู้เงินของสมาชิกโดยมีคณะกรรมการและบัณฑิตกองทุนเข้าไปตรวจสอบและแนะนำการทำธุรกิจต่าง ๆ ตามที่ได้รับการอบรมจากส่วนกลาง แต่การเข้าไปตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกต้องเข้าไปในรูปแบบของการเป็นที่ปรึกษาให้กับสมาชิกเพื่อพบว่าสมาชิกมีปัญหาสามารถช่วยแก้ไขและให้ความรู้เพิ่มเติมเช่น การให้ความรู้ทางด้านการตลาดกับสมาชิกว่าจะผลิตอะไร ผลิตไปแล้วคุ้มค่างับเงินที่ลงทุนหรือไม่ ผลิตช่วงเวลาไหนจึงจะเหมาะสม การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายของชุมชนผ่านคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านโดยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดเวทีเสวนากลุ่มอาชีพในระดับหมู่บ้าน การจัดเวทีประชาคมระดับหมู่บ้าน การจัดเวทีเสวนากลุ่มอาชีพระดับตำบล การจัดเวทีประชุมชมระดับตำบล เพื่อให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มอาชีพภายในชุมชนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการกู้เงินของสมาชิก

1.4 เศรษฐกิจได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน

ก่อนที่โครงการกองทุนหมู่บ้านจะเริ่มดำเนินการ ชาวบ้านโกรกพัฒนาได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านจากเอกสารที่อำเภอนำมาติดประกาศเผยแพร่ไว้ในหมู่บ้าน จากการติดตามข่าวสื่อสารมวลชนทั้งวิทยุ โทรทัศน์และจากการประชุมชี้แจงของผู้ใหญ่บ้านในการประชุมหมู่บ้านประจำเดือน เนื้อหาสาระที่ได้รับทราบเป็นเรื่องเกี่ยวกับ วิธีการในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการกองทุน 1 ล้านบาท อย่างไรก็ตามการรับรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านมีเพียงชาวบ้านส่วนน้อยเท่านั้นที่รับรู้ โดยเฉพาะกลุ่มผู้นำ

ต่อมาได้มีการเตรียมความพร้อมโดยการทำการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองรวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริงสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีการเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมโดยคณะกรรมการได้เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนในการสอบถามข้อมูลและให้รายละเอียดเกี่ยวกับกองทุน นอกจากคณะกรรมการแล้วยังมีบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านที่จะต้องเก็บบริบทชุมชนในหมู่บ้านไปทำความเข้าใจเรื่องกองทุนหมู่บ้านกับประชาชนอีกหนึ่งทาง นอกจากนี้ยังได้มีการจัดเสวนา ประชาคมเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ภายในชุมชนใกล้เคียงได้

1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

ในการเข้าไปศึกษาชุมชนทำให้ทราบถึงสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้าน สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ความเจริญด้านต่าง ๆ ของชุมชน และภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในหมู่บ้านทำให้เรียนรู้และพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนการเข้าไปมีส่วนร่วมทำให้

กลุ่มนักศึกษาได้เข้าไปใกล้ชิดกับชุมชนร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา ศึกษาปัญหาเพื่อหาแนวทางแก้ไข ร่วมกับชุมชนนอกจากนี้ยังมีการศึกษาถึงความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนนี้เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงการรวมพลังของชุมชน ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน จากการศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนทำให้เราทราบว่าชุมชนมีความสามัคคี มีผู้นำที่มีคุณธรรม สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์ ยอเย่งคนทำความดี ร่วมมือกันวางแผนแก้ไขปัญหาและรับฟังความคิดเห็นของชุมชน เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านเป็นไปด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม สมาชิกทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเสนอความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในกองทุนหมู่บ้าน

จากการก่อตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นยังได้มีการจัดกลุ่มเสวนาขึ้นภายในหมู่บ้านเกิดเครือข่ายการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งกันและกันโดยอาศัยเครือข่ายที่เกิดขึ้นของกลุ่มอาชีพ นั่นก็คือ กลุ่มปลูกพืช กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มค้าขาย และกลุ่มบริการ โดยมีผู้เข้าร่วมเครือข่ายประมาณ 30 คน เมื่อได้เข้าร่วมเสวนากลุ่มเครือข่าย จะทำให้พบปัญหาของกลุ่มต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาของราคาผลผลิตตกต่ำ การส่งเงินกู้ไม่ทัน การลดปัญหาการใช้สารเคมีในการปลูกพืช การลดต้นทุนในการผลิต การทำระบบบัญชีรายรับรายจ่ายของธุรกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มเครือข่ายของ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มเยาวชน และกลุ่มสตรี เพื่อแก้ไขปัญหาในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านคือ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้บัณฑิตได้ยกระดับฐานะการศึกษา และมีศักยภาพด้านการบริหารโครงการและมีรายงานผลความก้าวหน้าของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ปัจจัยด้านบวกที่ส่งเสริมการบรรลุเป้าหมาย ของกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน การได้ทราบข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นของหมู่บ้าน ก่อนที่จะทำการวิจัยต่าง ๆ เราต้องมีข้อมูลพื้นฐานของชุมชน รู้ว่าชุมชนมีปัญหาใดบ้าง การเก็บข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนและการให้ความร่วมมือของคนในชุมชนทำให้ผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพ

สภาพภูมิศาสตร์ก็นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้สามารถดำเนินธุรกิจของสมาชิกผู้กู้ได้ เช่น การกู้เงินมาทำการเกษตรจะต้องมีสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์

โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นก็สามารถทำให้เกิดการบรรลุเป้าหมายได้ เช่น แจ้งข่าวสารต่าง ๆ ของหมู่บ้านโดยผ่านหอกระจายข่าว ประชาชนได้รับความรู้และข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และวิทยุ เป็นต้น

ชาวบ้านโคกพัฒนามีทัศนคติที่ดีต่อคณะกรรมการกองทุน โดยเห็นว่ามีการทำงานที่ซื่อสัตย์โปร่งใส จากพฤติกรรมการทำงานกองทุนที่ผ่านมาเมื่อคณะกรรมการกองทุนได้รับรู้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกองทุน ก็จะบอกกล่าว หรือคิดประกาศให้สมาชิกทราบ

นอกจากนั้นยังเห็นว่ากรรมการชุดนี้ความยุติธรรม ในการพิจารณาเงินกู้จะพิจารณาอย่างเป็นธรรมไม่คำนึงถึงญาติพี่น้อง

อย่างไรก็ตามยังมีชาวบ้านส่วนหนึ่ง มีทัศนคติไม่ดีต่อกรรมการกองทุน โดยเห็นว่ากรรมการกองทุนบางคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ดังเช่นในกรณีการกู้เงินกองทุน คณะกรรมการกองทุนจะได้รับอนุมัติ 20,000 – 50,000 บาท แต่สมาชิกกองทุนได้รับอนุมัติเพียงรายละ 15,000 – 20,000 บาทเท่านั้น

นอกจากนี้ความเข้มแข็งของชุมชนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญมาก ในการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งความเข้มแข็งของชุมชนจะบอกถึงการรวมพลังของชุมชนให้แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ผู้นำชุมชนก็เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญ ถ้ามีผู้นำที่เข้มแข็ง มีความรู้ กล้าคิดกล้าทำ มีความเสียสละ การบริหารงานกองทุนก็จะประสบความสำเร็จ ปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึงเป็นเหตุให้ประชาชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านลักษณะของสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยในการผลิต เช่น การเกิดโรคระบาดปัญหาของแหล่งน้ำขาดการวางแผนการทำธุรกิจ ไม่มีการศึกษาตลาดว่าควรผลิตอะไรตอนไหนจึงจะเหมาะสม

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและระหว่างหมู่บ้าน

การสร้างเครือข่ายขององค์กร โดยเริ่มจากคนในชุมชนที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีการประสานงานระหว่างสมาชิกกับกรรมการและบัณฑิตกองทุน คณะกรรมการได้เข้ารับการอบรมจากอนุคณะกรรมการระดับอำเภอ นอกจากนี้บัณฑิตกองทุนยังได้มีการจัดประชุมระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ได้มีการจัดกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ต่าง ๆ ในการนำเงินที่กู้ไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ รู้ถึงปัญหาของแต่ละชุมชนเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่มสมาชิกแต่ละราย และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านที่ดูแลเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ และทำให้เกิดความเชื่อมโยงภายในและภายนอกระหว่างหมู่บ้านคือ นางสาวศิรินารถ ปลั่งพุดชา จบการศึกษาจากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา ภาควิชาการจัดการ – การจัดการทั่วไป อายุ 25 ปี เพศหญิง ภูมิลำเนาจังหวัด นครราชสีมา สถานภาพทางการสมรสแล้ว

วัตถุประสงค์ข้อ 4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนและที่
กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตัวชี้วัดครั้งที่ 1	จำนวนคน (ความถี่)							
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ใช่	ไม่ใช่	เท่าเดิม	ไม่แน่ใจ	รวม
1. ความสามัคคี	6	24						30
2. ความซื่อสัตย์	7	23						30
3. การช่วยเหลือกัน	5	25						30
4. การยกย่องคนทำความดี	10	20						30
5. โอกาสในการหาความรู้เพิ่ม				22	8			30
6. จำนวนครั้งที่มียาชีพเลี้ยงตัวได้						30		30
7. ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง						30		30
8. การรวมกลุ่ม						30		30
9. การประชุม/เสวนาสม่ำเสมอ	7	18	5					30
10. การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	25					5		30
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม				25			5	30
12. การจัดทำแผนงานและแก้ปัญหาชุมชน				24			6	30

ตัวชี้วัดที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้แก่ ความสามัคคีรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน การมีผู้นำที่ดี กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์ สุจริต และไว้วางใจได้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของหมู่บ้านหรือชุมชน ประชาชนในหมู่บ้านมีงานทำมีอาชีพ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ชาวบ้านมีโอกาสหาความรู้เสมอและกล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว มีการรวมกลุ่มอาชีพหรือองค์กรต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เยาวชนไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ทำให้ลดปัญหาเกิดอาชญากรรม ซึ่งทั้งหมดนี้จะช่วยทำให้ชุมชน มีการพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็งได้

ชุมชนจะมีความเข้มแข็งได้ สมาชิกในชุมชนจะต้องมีความสามัคคี มีการเสียสละประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาทุกคนก็สามารถแก้ไขปัญหาก็ได้ทำให้สามารถพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งได้ และผู้นำมีความรู้ความสามารถกล้าคิดกล้าตัดสินใจมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ ก็สามารถช่วยลดปัญหาอาชญากรรมได้

ตลอดจน คนในชุมชนมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ซึ่งทั้งหมดนี้จะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาเป็นชุมชนที่เข้มแข็งได้

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับรายบุคคล

จากสมาชิกผู้มีส่วนใหญ่จะกู้เงินไปลงทุนในด้านอาชีพต่าง ๆ โดยจะยกตัวอย่างตัวแทนของกลุ่มอาชีพ 3 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1

อายุ 63 ปี มีสมาชิกในครอบครัว (บุตรธิดา) รวม 4 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 1 คน แต่ปัจจุบันบุตรธิดาไม่ได้อยู่กันต่างมีครอบครัว และแยกย้ายกันอยู่คนละที่ ปัจจุบันมีอาชีพค้าขายสินค้าเบ็ดเตล็ด เช่น ยารักษาโรค อุปกรณ์เครื่องเขียน การเรียน เป็นต้น และเคยมีประสบการณ์ในการขายมานาน คือเคยเป็นพนักงานขายสินค้าหน้าร้าน และเป็นเจ้าหน้าที่ผลิตยาโอสถดิสมปนบุรี จะมีรายได้จากการค้าขายประมาณเดือนละ 3,500 บาทต่อเดือน หรือประมาณ 42,000 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายภายในบ้านประมาณเดือนละ 3,250 บาทเนื่องจากการค้าขายที่เป็นอยู่ปัจจุบันได้กำไรน้อยและไม่มีเงินทุนเพียงพอต่อการขยายร้าน และเพิ่มเติมสินค้าในร้าน จึงได้ดำเนินการขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเป็นจำนวนเงิน 20,000 บาท เพื่อนำมาลงทุนขยายร้านและลงทุนซื้อของมาจำหน่ายเพิ่มเติม เพื่อให้สินค้ามีมากขึ้น และมีสินค้าหมุนเวียนเพียงพอต่อความต้องการของลูกค้าซึ่งในจำนวนเงิน 20,000 นั้นได้นำมาลงทุนซื้ออุปกรณ์เครื่องเขียนแบบเรียน 10,000 บาท ยาสามัญประจำบ้าน 5,000 บาท และของใช้เบ็ดเตล็ด 5,000 บาท เป็นเหรียญกษาปณ์ของกองทุน เป็นผู้มีความรู้พอสมควรในหมู่บ้าน เพราะเป็นผู้เฒ่าหาความรู้ เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมนี้และสังคมหมู่บ้านใกล้เคียง ในกรณีนี้ถือว่าผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ตามโครงการขอกู้ เป็นต้น

กรณีที่ 2

มีอาชีพทำสวนผัก ทำนา ซึ่งมีรายได้พอเพียงต่อการเลี้ยงชีพของคนในครอบครัว ไม่มีอุปสรรคในการประกอบอาชีพ มีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองสมาชิกในครอบครัวมีทั้งหมด 7 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 4 คน มีรายได้ต่อเดือน 2,000 - 3,000 บาท แต่ไม่มีหนี้สินใดๆ เลยเนื่องจากมีบุตรหลายคน และบุตรยังเรียนอยู่ 3 คน จึงจำเป็นต้องใช้เงินมากขึ้นตามไปอายุของลูกค้า คือบุตรมีอายุมากขึ้นก็จะมีควมสัมพันธ์ทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นตามไปด้วย จึงคิดหารายได้เพิ่มโดยการเปิดร้านเสริมสวยในหมู่บ้าน ซึ่งให้บุตรที่เรียนจบจากโรงเรียนเสริมสวย มาประกอบอาชีพและตั้งร้านอยู่หน้าร้าน ซึ่งการที่ให้บุตรสาวมาเปิดกิจการในท้องถิ่นที่ตนอยู่ เพื่อที่จะให้ลูกสาวไม่ต้องออกไปหางานทำยังท้องถิ่นอื่น ๆ หรือในตัวเมือง เหมือนกับบุตรคนอื่น ๆ ต่อมาเงินกองทุนหมู่บ้านเข้ามา จึงได้ดำเนินการขอกู้เป็นจำนวน 20,000 บาท เพื่อนำมาลงทุนซื้ออุปกรณ์เสริมสวยได้แก่ ซ็อกเก็ตตัวผสมชาย/หญิง 7,000 บาท ตู้อบสมุนไพร เครื่องอบไอน้ำ 12,000 บาท และอุปกรณ์อื่น ๆ 1,000 บาท

ซึ่งจากการลงทุนข้างต้นจะทำให้มีรายรับเข้ามาในครอบครัวเพิ่มขึ้น เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการศึกษา ของบุตรที่เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งลูกค้าจะเป็นคนในหมู่บ้านโกรกพัฒนา และหมู่บ้านในตำบลนั่นเอง เป็นผู้กู้ยืมรายที่นำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้และประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง และมีความภูมิใจที่ได้นำเงินมาใช้ในการเกิดประโยชน์สูงสุด

กรณีที่ 3

อาชีพทำนา และเป็นแม่บ้าน อาชีพเสริมคือเลี้ยงสุกร มีสมาชิกในครอบครัว 8 คนเป็นชาย 3 คน หญิง 5 คน กำลังเรียน 2 คน มีลักษณะครอบครัวเป็นแบบขยาย มีรายได้ของครอบครัวประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน มีประสบการณ์ในการเลี้ยงสุกรมานานนับ 10 ปีแล้ว เพราะมีโรงส้วเป็นของตนเอง จึงได้คิดที่เลี้ยงหมูขึ้น เพื่อเป็นการเสริมเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว เป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัว ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านเป็นจำนวน 20,000 บาท และไม่มีหนี้สินอื่น ๆ เลย นอกจากหนี้เงินกองทุนในจำนวนเงิน 20,000 นี้ได้นำมาทำตามโครงการเลี้ยงสุกร ซึ่งใช้สถานที่ในที่ดินของตน ซึ่งเคยมีเล้าหมูเก่าอยู่แล้ว วัสดุอุปกรณ์จะมีเป็นของตนเองอยู่เดิมแล้ว วัสดุคิบจะจัดซื้อใหม่ทั้งหมด ซึ่งได้นำความรู้และประสบการณ์เดิมมาใช้ในการเลี้ยงสุกรครั้งนี้ ซึ่งผู้กู้จะดูแลทำงานเพียงคนเดียว ส่วนในการเลี้ยงสุกรมีรายละเอียดยค่าใช้จ่าย คือ ซื้อพันธุ์ลูกสุกร 10 ตัว ๆ ละ 1,000 บาท เป็นเงิน 10,000 บาท อาหารหมูเล็ก 6,675 บาท รำข้าว 800 ปลาขี้ขาว 1,200 บาท นอกจากนี้ได้ทำคอก และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกเป็นเงิน 1,325 บาท การขายสุกรจะไม่มีผู้แนะนำตลาดให้ จะต้องหาตลาดเอง และมักจะโดนโกงเรื่องน้ำหนักหมู ได้จัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายเองตามความเข้าใจของตนเอง ในกรณีนี้ถือว่าผู้กู้ได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ผู้กู้มีความรู้สึภูมิใจที่ได้รับเงินกู้ มาใช้ประโยชน์ได้จริง และถือเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง หมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. สรุป อภิปราย

1.1 สรุป

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ในหมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไข่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1.1 หมู่บ้านโกรกพัฒนา มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

1.2 หมู่บ้านโกรกพัฒนา มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 หมู่บ้านโกรกพัฒนามีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้ และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง

1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน

1.5 ประชาชนในหมู่บ้านโกรกพัฒนา มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน และผลกระทบที่มีต่อโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3. เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

4. เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในหมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไผ่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1.1.2 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา หมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไผ่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจ ปรัชญา วัตถุประสงค์ และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงาน เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนา หมู่ที่ 5 ตำบลหนองไผ่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นที่ 3 ใช้ชีพชีพโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวชี้วัดตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการดังนี้

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร.1-12
2. การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยใช้ CIPP Model โดยทำการประมวลผลจากการใช้การประเมินแบบชีพชีพโมเดลเข้ากับการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการตามขั้นที่ 4

ขั้นที่ 6 เรียบเรียงและจัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน ลงมือเขียนสารนิพนธ์

1.1.3 ผลการดำเนินงาน

กองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนา ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานพบว่า สมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านชัดเจนขึ้น หลังจากได้รับจัดสรรเงินกองทุน ฯ เรียบร้อยแล้วคณะกรรมการได้ดำเนินการเกี่ยวกับการอนุมัติการกู้เงินให้กับสมาชิกของกองทุน สมาชิกผู้ได้รับอนุมัติเงินกู้จะต้องเขียนโครงการในการสร้างอาชีพ ลดรายจ่าย ซึ่งโครงการที่เขียนจะต้องตรงตามระเบียบข้อบังคับของกองทุน ปัจจุบันยังไม่ถึงกำหนดเวลาในการชำระคืนเงินกู้จากการติดตามและปฏิบัติงานในพื้นที่สมาชิกผู้กู้เงินได้ปฏิบัติตามโครงการที่เขียนขอเงิน สมาชิกส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน สามารถคาดการณ์ได้ว่าในอนาคตกองทุนหมู่บ้านโกรกพัฒนาสามารถที่จะบริหารกองทุนของตนได้อย่างยั่งยืน

1.2 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านโคกพัฒนา

1.1 หมู่บ้านโคกพัฒนา มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก ซึ่งกองทุนหมู่บ้านโคกพัฒนาได้จัดตั้งขึ้นเมื่อเดือน มิถุนายน พ.ศ. 2544 และได้รับอนุมัติเงินกองทุนหนึ่งล้านบาท เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2544 ตาม วัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของคนในชุมชน

1.2 หมู่บ้านโคกพัฒนา มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน จากการเกิดกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท ได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุน ซึ่งหมู่บ้านโคกพัฒนาได้คัดเลือกคณะกรรมการจำนวน 15 ท่าน ซึ่งได้มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความสามารถ ของคณะกรรมการ และคณะกรรมการได้ดำเนินการตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน ใน การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท

1.3 หมู่บ้านโคกพัฒนามีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และ คิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอ เพียง โดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ในการประกอบอาชีพเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน โดยการจัดเวทีชาวบ้านทั้งใน ระดับหมู่บ้าน และระดับตำบล

1.4 เศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศได้รับการกระตุ้น และมี ภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคมก็มีภูมิคุ้มกัน เมื่อมีเงินกองทุนหนึ่งล้านบาทเข้ามาหมุนเวียนในหมู่บ้านซึ่งถือ ได้ว่าเป็นระดับฐานรากของประเทศ เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้น ชาวบ้านมีเงินใช้หมุนเวียนในการ ประกอบอาชีพ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจลดลง ส่งผลให้ปัญหาทางสังคมลดลงด้วย เมื่อเศรษฐกิจ ระดับฐานรากได้รับการกระตุ้น ก็จะส่งผลทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นด้วย

1.5 ประชาชนมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม การ เกิดกองทุนหมู่บ้านขึ้นทำให้ประชาชนให้ความสนใจในการรวมกลุ่มกันมากขึ้น รวมทั้งการรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของตนเองที่มีต่อกลุ่ม ซึ่งแสดงถึงความเข้มแข็งของชุมชน ในการประกอบอาชีพทำ ให้ประชาชนในแต่ละครอบครัวมีรายได้ เศรษฐกิจดีขึ้นสังคมดีขึ้นเช่นกัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

1. ผู้นำปฏิบัติคนเป็นแบบอย่างให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน มีความคิดริเริ่มในการพัฒนาต่างด้านต่างๆ อยู่เสมอ
2. สมาชิกในชุมชนมีการเป็นอยู่แบบพี่น้อง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามัคคี ตลอดจนมีความซื่อสัตย์ต่อกัน
3. สมาชิกกระตือรือร้นจะส่งเงินคืน แสดงให้เห็นถึงความซื่อสัตย์ของคนใน ท้องถิ่น

2.2 ปัจจัยด้านลบ

1. เนื่องจากคณะกรรมการบางคนไม่มีเวลาพอ หรือบางครั้งไม่กล้าที่จะเสียสละให้กับส่วนรวมมากนัก จึงทำให้การระดมทุนอยู่กับกรรมการเพียงบางคนเท่านั้น
2. เนื่องจากโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นโครงการใหม่ และยังให้สมาชิกในชุมชนทำการบริหารจัดการกันเอง ในบางครั้งยังไม่เข้าใจในระเบียบคิณฑ์ หรือไม่มีความรู้ในการจัดทำบัญชีตามแบบกองทุนหมู่บ้านกำหนด
3. สมาชิกไม่นำเงินที่กู้ไปใช้อย่างถูกวิธีเนื่องมาจาก มีภาระหนี้สินเก่าอยู่มากเมื่อถึงเวลาต้องส่งคืน จึงจำเป็นต้องกู้จากแหล่งใหม่เพื่อไปใช้แหล่งเก่า และกู้วนเวียนอยู่อย่างนี้ไปเรื่อยๆ แต่ก็เป็นเพียงบางรายเท่านั้น

3. การเกิดองค์การเครือข่ายการเรียนรู้

ในหมู่บ้านโกรก คณะกรรมการกองทุนสามารถบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านได้ แต่ต้องอาศัยระยะเวลาสักช่วงในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่จะต้องเรียนรู้ใหม่ๆ สำหรับผู้กู้แล้วนำเงินไปลงทุน มีการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประกอบอาชีพ โดยทั้งแบบตำบลและแบบหมู่บ้าน โดยเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมายที่แตกต่างไปจากส่วนกลางกำหนด คือ

1. ด้านสาธารณูปโภคที่จำเป็นในหมู่บ้านต้องมีอย่างครบครัน เพื่ออำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐานของประชาชน เช่น ไฟฟ้า ประปา ถนน โทรศัพท์ ซึ่งในปัจจุบันทางหมู่บ้านโกรกยังไม่มีโทรศัพท์ประจำบ้าน และถนนในหมู่บ้านยังสัญจรไม่สะดวก

- ของหมู่บ้าน
2. ในชุมชนปราสาจาก โจรขโมย และยาเสพติด เพื่อความสงบเรียบร้อย
 3. ต้องมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เป็นให้ชาวบ้านรับทราบอย่างทั่วถึง
 4. ประชาชนที่อยู่ในวัยทำงานไม่มีการว่างงาน มีรายได้ มีมาตรฐานในการครองชีพดีขึ้น
 5. สมาชิกในชุมชนทุกคน อ่านหนังสือออก และสามารถเขียนหนังสือได้

5. ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง

เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้านโกรกที่กู้เงินไปดำเนินการสามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินส่งคืนกองทุนทั้งเงินต้น และดอกเบี้ย ทำให้กองทุนเติบโตขึ้น และมีความยั่งยืนในอนาคต

5.2 ผลกระทบโดยตรง

สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ และเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าเดิม

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม

วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ ก่อให้เกิดความสุขร่มเย็นในหมู่บ้านโกรก

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนฯ

1. กำหนดระยะเวลาในการส่งคืน ควรระบุให้เหมาะสมกับอาชีพที่กู้แต่ละอาชีพ เช่น อาชีพเลี้ยงสัตว์ควรมีระยะเวลาในการส่งคืนมากกว่า 1 ปี ส่วนอาชีพค้าขายสามารถส่งคืนได้ภายในระยะเวลา 6 เดือน
2. การจับฉลากออกของคณะกรรมการนั้น ควรจะมีระยะเวลามากกว่า 1 ปี เพราะตอนที่มีการจับฉลากออกของกรรมการชุดแรกนั้นในหมู่บ้านโกรกยังไม่มีมีการชำระหนี้คืน เพื่อที่กรรมการจะได้ทราบถึงประสิทธิภาพการทำงานในชุดที่ตนปฏิบัติงานอยู่

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1. การบริหารควรมีการแบ่งงานตามฟังก์ชันการที่แบ่งไว้ แล้วมอบหมายหน้าที่ให้ทุกคนทำ เพราะ ในความเป็นจริงจะมีผู้ปฏิบัติงานจริงเพียงไม่กี่คนเท่านั้น
2. คณะกรรมการควรมีการตรวจสอบ ติดตามผลการกู้เงินของสมาชิก ควรมีมาตรการลงโทษสมาชิกอย่างจริงจัง

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจการอาชีพของสมาชิกกองทุน

1. การกู้เงินไปพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุนต้องศึกษาความเป็นไปได้ทางการตลาด วิธีการผลิต ตลาดในการรับซื้อสินค้าให้ดีกว่าเดิม
2. สมาชิกควรหาเทคนิควิธีการเพิ่มผลผลิต ปรับปรุงคุณภาพผลผลิต เพื่อที่จะสามารถจำหน่ายได้ราคาสูง
3. ควรใช้แรงงานของตนเองให้มากที่สุด เพื่อประหยัดต้นทุนในการผลิต ในกรณีที่จ้างแรงงานภายนอกครบครันมาก จะทำให้มีค่าใช้จ่ายมากเมื่อจำหน่ายผลผลิตแล้วมีกำไรเหลือไม่มาก เสมอตัว ถึงขาดทุน

บรรณานุกรม

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กับโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฯ” มติชนรายวัน.

4 มกราคม 2545. หน้า 18.

“คนไทยกับการจัดการหนี้” ขวธรรมคำแหง. 8-14 เมษายน 2545.

เจเลียว บุรีภักดี และคณะ. **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545.

เจเลียว บุรีภักดี และคณะ. **ชุดวิชาการนิพนธ์**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545.

นพพร เรืองสกุล. “กองทุนจะฟื้นได้อย่างไร” มติชนสุดสัปดาห์. 8-14 กรกฎาคม 2545. หน้า 29.

“นำเข้าสินค้าทุนฯ” การเงินธนาคาร. 24 มิถุนายน 2545. หน้า 76.

วิภาวี พิจิตบันดาล และคณะ. **ชุดวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545.

“แวดล้อมเศรษฐกิจการเมืองและสังคม” รวมพลัง. มิถุนายน 2545. หน้า 10.

เสรี ลีลาชัย. **โลกเศรษฐกิจ**. 8-14 เมษายน 2545. หน้า 7.

อุดม จัรัสพันธุ์ และคณะ. **ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา**. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. สำนักงานมาตรฐานการศึกษา สำนักสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545.